

DOMOVINA

P. n. Licealna knjižnica

Ljubljanska cesta 2, II. drž. gimnazija

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Cetrletno Din 7.50, polletno Din 15.—
celoletno Din 30.—

Gospod Pucelj žigosan in obsojen od lastne stranke

Zadnji petek se je vršilo v Celju zelo zanimivo zborovanje. Tamkaj so se na zboru sestali zaupniki Samostojne kmetijske stranke iz mariborske oblasti. Zastopana je bila polovica Puceljeve stranke in zbrani so bili oni možje, ki so jih pristaši po občinah in vaseh izvolili in pooblastili, da povedo odkrito to, kar jim leži na srcu. Bil je torej zbran najmerodajnejši faktor stranke, čigar beseda nekaj pomeni in na čigar besede morajo voditelji stranke polagati vso važnost.

Na tem pomembnem zboru SKS v Celju se je med drugim z vso odločnostjo obsodila politika g. Pucelja in njegovega ljubljanskega generalštaba. Gospodu Pucelju so ob izražanju splošnega in velikega nezadovoljstva očitali, da dela politiko le po svoji glavi, na svojo pest in se ne briga za to, kar želi in hoče široka strankina organizacija. Gospod Pucelj se menda obnaša kakor kak Harambaša, ki so mu pristaši SKS le zato dobri, da se pehajo zanj ob volitvah. Kadar g. Pucelj kmetov ne potrebuje, jih očividno tudi ne pozna. Okoli njega je le majhen krog njegovih prijateljev, ki je v Ljubljani prevzel komando in ki dela za samostojnost kmetijske misli skrajno nesrečno politiko tako zvanih zelenih generalov. Najhujše pri celi stvari je pa še to, da sede ljubljanski zeleni generali okoli korit, kakor pri «Ekonomu», pri «Zvezi zadrug», in da so se zadnji čas udingjali še «Jadranski banki». Maloštevili ljubljanskim zelenim generalom je SKS le sredstvo, s katerim se lahko drže pri koritih, in sredstvo, s katerim bi radi prišli še do večjih korit. Svojim priganjačem na deželi, da jih pomirijo, vržejo sem pa tam kako že napol oglodano kost, vsi drugi pristaši SKS naj se pa zadovolje z lepimi besedami, ki jih zna zlasti g. Pucelj stresati kakor orehe.

Kakor rečeno, politiko ljubljanskih zelenih generalov je z vso odločnostjo obsodil celokupni zbor zaupnikov SKS v Celju in edini človek, ki se je tu zanje vsaj skušal potegniti, je bil znani veteranjak g. Drofenik, bivši Puceljev poslanec. Na celjskem zboru se je še posebej poudarjalo, da je ljubljansko vodstvo čisto prezrlo mariborsko SKS, ko je g. Pucelj delal v Zagrebu novo pogodbo s srbskimi zemljoradniki. Nihče se ni upal trditi, da je bilo lepo od g. Pucelja, da ni bil noben Stajerc in menda tudi noben Kranjec izven Ljubljanačanov povabljen, da se udeležijo tako važnega in dalekosežnega posvetovanja, kakor je bilo ono v Zagrebu. Vse na svojo roko in vse na svojo pest, potem, ko je pogodba že podpisana in maček v žaklju že prevzet, na naj pristaši SKS dajo povrh svoji

žegen. Tako se ne dela v današnjih časih politika, gospod Pucelj! Vsak pristaš stranke hoče, da ima kaj govoriti. Kdor hoče biti kimatec, ni treba, da je vstopil v stranko samostojnih. Naravnost neodpušljivo pa je, če se prvi general stranke spozabi celo tako daleč, da prezre pri takih stvareh kar polovico strankine organizacije in da ne obvesti in ne vpraša za mnenje niti njenih funkcionarjev. Radi verjamemo, da misli g. Pucelj, da je stranka on in njegova ministrska milost, a ljudje in pristaši SKS niso tega mnenja. O tem bi se lanko prepričal na zboru v Celju, ako bi tja prišel in bi iz bojazljivosti in slabe vesti raje ne ostal doma.

Zelo nejevoljni so bili in hud odpor se je slišal na celjskem zboru tudi proti temu, da je gospod Pucelj udingjal SKS radikalom, da je z NNS in drugimi zlezal pod havbo radikalije ter z njo skupaj izdaja «Narodni dnevnik», ki ni nič drugega kot od banke vzdrževan in plačevan radikalski list, katerega namen in naloga je, v Sloveniji vse in tudi samostojne kmete poradikaliti. Glavni urednik «Kmetijskega lista» g. Zeleznikar je obenem glavni urednik «Narodnega dnevnika». In kaj je prejšnji teden pisal «Narodni

dnevnik»? Da naj se ljudje oklenejo radikalske stranke! Cemu g. Pucelj kar naravnost ne pove, da je Samostojno pri Pašiču že «zararal», ako tako piše njegov dnevnik in ako glavni urednik «Kmetijskega lista» agitira v «Narodnem dnevniku» za vstop v radikale?

Tudi ta komedija g. Pucelja in njegovih prijateljev je bila na celjskem zboru SKS žigosana. Kako pa tudi ne! Pomislite, da g. Pucelj tudi za ljubljansko kupčijo z radikali v mariborski oblasti ni nikogar nič vprašal! Zopet nov dokaz samovoljnega ravnanja in preziranja vseh, ki niso njegovi podrepaniki!

Celjski zbor in obsodba Puceljeve politike je sicer zadeva SKS, vendar pa je stvar tako zanimiva in tudi za splošno javnost pomembna, da nismo mogli o njej molčati. Za nas je upor štajerske organizacije SKS proti ljubljanskemu vodstvu le potrdilo tega, kar smo mi že opetovano trdili: da so v Ljubljani pri SKS nezdrave razmere in da mora SKS konec vzeti, ako bodo njeni pristaši še kaj dolgo poslušali ljubljanske generale.

Kakor se vidi, se je začelo svitati že v lastnih vrstah SKS. Prav je tako! SKS s pametnim vodstvom bi bila velika sreča za napredno stvar, kakor je velika nesreča za vse prave naprednjake, ako jo vodijo brezvestni ljudje.

Politični pregled

V ospredju vsega političnega zanimanja stoji danes delo na ustanovitvi opozicijskega bloka,

t. j. delo na tem, da se združijo vse stranke, ki so nezadovoljne z današnjo vlado — in zadovoljni so z njo samo radikalci, Turki in Nemci. Pogajanja se vršijo med voditelji opozicijskih strank, vodi jih pa voditelj demokratov Lj. Davidović. Vlada se tega bloka, ki je v načelu že sklenjen, zelo boji, vendar upa, da se ne bo držal, ker je težko držati skupaj klerikalce, srbske zemljoradnike, muslimane in demokrate kot najmočnejšo opozicijsko stranko. Demokrati nočejo odnehati od svojega stališča enotne države in narodnega edinstva, klerikalci pa tega stališča ne bi radi priznali, ker so preveč govorili proti njemu. Vendar se je našla neka enotna podlaga za skupni nastop opozicijskih strank, kar bo gotovo le koristno in dobro za vso državo, ker radikalska vlada pomeni le škodo za Jugoslavijo.

Važno v naši politiki je tudi to, da se polagoma uvaia nova upravna razdelitev

države in v kakih dveh mesecih bomo imeli

volitve v oblasne skupščine,

ki utegnejo biti zelo zanimive, ker so se razmere, posebno na Slovenskem, v zadnjem času močno izpremenile. Danes je že jasno, da klerikalce zapuščajo njihovi nekdanji volilci, ki so se prepričali tekom skoro enega leta, ki nas deli od zadnjih volitev, da klerikalna politika ni prinesla Slovencem ničesar dobrega. Zasluga klerikalcev je, da imamo danes tako slabo vlado, sestavljeno iz samih radikalcev, podpiranih po Turkih in Nemcih. Klerikalci so tako vlado zahtevali, ker so se bali demokratov in njihove poštenosti, in zato ne bodo nikdar oprali tega svojega greha. Pri volitvah za oblasne skupščine mora iti vse, kar je napredno, skupaj proti klerikalcem. Demokratska stranka bi edina mogla zbrati v svojih vrstah vse, ki mislijo napredno in narodno. Zato je tudi pričakovati, da bo JDS. pri teh volitvah zelo napredoval.

Še eno važno vprašanje zanima danes vso našo javnost. To je

sporazum z Italijo,

ki je prišel tako nenadoma in nepričakovano, da mu človek nehoti nerad veruje. Dobro, sporazumeli smo se radi Reke, ampak odnehali smo mi bolj nego Italija, ker Reka bi po rapalski pogodbi morala biti samostojna država, tako bo pa italijanska posest. Res je, da so Italijani privolili v to, da pripadejo naši državi nekatere občine pri Reki. Tudi pri pristaniških zadevah so nam privolili v nekatere za nas ugodne olajšave, vendar ne moremo biti s tem popolnoma zadovoljni. Mi bi z reško samostojno državo lažje izhajali, kakor bomo izhajali z italijansko Reko. Italija ne bo nikdar naša prava prijateljica, kakor tudi mi ne bomo nikdar njeni pravi prijatelji, ker živi v italijanski sužnosti okrog pol milijona našega naroda. Dobro je, da je prišlo do sporazuma zato, ker bo naš položaj sedaj vendar malo olajšan in bomo imeli lastno pristanišče, ki je že zvezano po železnici z zaledjem. Tako se bo naša prekomorska trgovina lažje razvila in napredovala, ko ne bomo odvisni od tujih pristanišč.

Na Grškem razmere še niso urejene.

Usoda Grčije

Je danes prav za prav v rokah Venizelosa, ker to je edini mož, ki more rešiti to državo, pa so mu bili Grki tako nevhvaležni, da je prišel pred par leti pri volitvah v manjšino, večino so pa dobili pristaši izgnanega kralja Konstantina, največjega sovražnika Venizelosa. To nezaupanje naroda je Venizelosa tako užalilo, da je odšel v Francijo in tam živel. Ko so se sedaj razmere v Grčiji do skrajnosti poslabšale, ko se je revolucija vršila za revolucijo, so Grki zopet prosili Venizelosa, da bi se vrnil v domovino in jo rešil pogina. In vrnil se je, ko je pri zadnjih volitvah zmagala njegova stranka. Sedaj je minister zunanjih za-

dev. Čez par mesecev se bo vršilo ljudsko glasovanje, ki bo odločilo, ali ostane Grčija monarhija ali republika. Najbrž se bo ljudstvo izreklo za republiko, za katero pa še žal ni dozorelo. Res je, zadnja dva kralja nista bila dobra, ali lahko bi se izbral dober kralj in Grčija bi bila na boljšem. Kot republika bo pa Grčija zelo podobna raznim republikam v centralni in južni Ameriki, kjer so krvave homatije nekaj vsakdanjega.

Svet se danes mnogo zanima

za novo angleško vlado

katere sestava je poverjena socialistom, četudi nimajo v parlamentu večine, ali njihovi nasprotniki, liberalci in konzervativci, so si med seboj tako v sporih, da ne morejo skupaj vladati. Ti dve stranki sta bili do sedaj na Angleškem edini stranki, ki sta se stalno menjavali na vladi. Enkrat so pri volitvah zmagali eni, enkrat drugi. Delavska stranka obstoji sicer že dolgo, ali bila je tako slaba, da ni prišla do veljave. Sedaj je pa dosti močna. To je prvič, da so na Angleškem delavci prevzeli sestav vlade. Zanimivo pri tem je, da je ta delavska stranka že močno izpremenila svoj program in v marsičem odnehala od svojih prvotnih zahtev. Macdonald, njihov voditelj, ki bo postal ministrski predsednik, se postavlja v svojih izjavah na stališče, ki ga mora vsakdo odobravati in mu pritrditi. On hoče mir in ureditev Evrope, in to je želja vseh. Posebno za brezposelne, ki jih je v Angliji veliko, hoče skrbeti Macdonald na razne načine, posebno tako, da država izvršuje razna velika dela, pri katerih bi brezposelni prišli do dela in zaslužka. Nadaljnji razvoj dogodkov v Angliji je velik vprašaj, toda Anglija je tako napredna država, da se bo znašla v vsaki nepriliki.

Priporočajte in širite „DOMOVINO“!

Dopisi

ŠMARJE PRI LJUBLJANI. Glede na zadnji dopis, ki se je tikal načelnika g. Jakoba Perovška, nam poročajo, da je g. Perovšek pač odločen naprednjak, o katerem ni misliti, da bi vskočil kdaj v klerikalni tabor. G. Jakob Perovšek je splošno priljubljen med člani gasilskega društva, ki so mu zato ponovno zaupali mesto načelnika. Pod njegovim vodstvom je gasilno društvo vedno ugodno uspevalo in izvirajo nasprotstva proti njemu le iz osebnega sovraštva. V interesu napredne stvari je pač, da se opuste osebnosti in da naprednjaki ohranijo siožnost v boju proti skupnemu sovražniku klerikalizmu.

GORENJA VAS. Tukajšnje gasilno društvo priredi 2. februarja (na Svečnico) v Sokolskem domu predpustno veselico z igro «Kmečka osvetla». Gofovim elementom, ki se protivijo, da nam je Sokol gostoljubno odstopil prostor, priporočamo preudarnost. Gasilno društvo ne pozna strankarstva, je v nesreči vsakemu v pomoč, istotako se torej sme poslužiti gostoljubnosti od katerekoli strani. Vsem dobromislečim kličemo: Na svidenje! in naš pozdrav: Na pomoč!

POLJANE NAD ŠKOFJO LOKO. V nedeljo 27. t. m. se vrši ob pol dveh popoldne v društvenih prostorih občni zbor Kmečkega bratnega društva v Poljanah za leto 1924. z običajnim dnevnim redom. Največjo skrb posveča društvo svoji knjižnici, ki šteje že lepo število knjig, 350 razne leposlovne, zabavne vsebine naših prvih pisateljev. Poleg teh pa ima tudi knjige socialno-gospodarske vsebine, ki nudijo poleg duševne zabave tudi gospodarske koristi. In še veliko več bi jih lahko imeli, ako bi se vsi po napredku hrepeneč zavedali dolžnosti napram društvu in ga po možnosti podpirali s tem, da bi pristopili kot člani. Kakor že prejšnje čase, misli tudi v prihodnosti prirediti društvo par predavanj razne znanstveno-gospodarske vsebine. Tudi s prosvetnim delom, s predstavami predvsem iz kmečkega življenja, hoče nuditi društvu v letni dobi marsikaj poučnega

ZORANA:

Žaloigra prevaranih

(IV. nadaljevanje.)

Zatopila se je v igro z otrokom in ni se zmenila za drugo. Nato je stopila k gredi, kjer so rastle cvetlice. Natrgala je šopek vijolic ter si ga zateknila za pas. Medtem je otrok izginil, kmalu nato pa je začula njegov jok. Naglo je priskočila k njemu, meneč, da se mu je kaj pripetilo, a ni bilo drugega, kakor da je žogo izgubil. Brž se je potrudila in po kratkem iskanju je našla žogo ne daleč od Egona, ki je stal še vedno v prejšnji pozi, čeprav je med tem minilo dobre četrt ure.

«Kaj mu je?» si je mislila.

V njenem srcu se je vzbudilo človekoljubje. Spoznala je, da ta žalost pri njem ni v navadi, in skoro se ji je zasmilil. Stopila je polagoma k njemu ter ga sočutno vprašala: «Kaj ti je, Egon, si morda bolan?»

Šele sedaj je dvignil glavo, se obrnil k nji, jo pozorno pogledal in zaničljivo dejal: «Da, bolan sem, prav imaš. Bolan, in to že dolgo.»

«Od kdaj?»

«Od časa mojega prihoda na Bled.»

«A zakaj mi nisi tega povedal?»

«Tebi povedati? Tebi, ki nimaš nobenega sočutja. Tebi, ki sploh usmiljenja nikdar poznala nisi; triglavske skale niso tako trde kot je tvoje srce. Tiraš me v brezup, pehaš v pogubo, a ko vidiš, da si me uničila, tedaj se ponosno dvigaš ter se smehljaš in raduješ nad svojo zmago.»

«Moj Bog, Egon, kaj bledeš? Jaz te ne razumeam.»

«O predobro me razumeš, a nočeš me razumeti. Ne misli, da ne vem, kaj govorim; imam zdrav razum.»

«Ne, ne, Egon, ti imaš gotovo vročino, bolan si.»

«Res je, kar govoriš, in se ne zavedaš, da si moje boleznini kriva Ti!»

«Jaz?»

«Da, edino Ti in nihče drugi.»

«S čim naj bi jaz zakrivila Tvojo bolezen?»

«S čim? Izprašaj si vest in ta Ti bo odgovorila.»

«Opaziti si morala sama, da Te ljubim že od tedaj, ko sem vstopil v Vašo rodbino.»

«Ti? . . .»

«To veš sama bolje od mene. A Ti si se izogibala mene, mojih pogledov, sploh vsega, kar bi Ti moglo izdati resnico. Do mene nisi imela nikdar prijazne besede, dočim si bila napram drugim ljubezniva, kolikor si pač smela biti. Ti nisi mogla pojmiti, kaj sem jaz včasih občutil, ko si me vpričo tujih ljudi prezirala.»

«Ni res, Egon, Ti pretiravaš! Tudi Ti nisi imel posebne prijaznosti do mene. Do tega trenutka sem bila prepričana, da me sovražiš.»

«Jaz? . . . Neumnost. Moja grobost je izvirala od kje drugje. To ni bilo nič drugega nego izbruh mojih bolečin. Kako je mene peklo in žgalo v srcu, to vem samo jaz . . .»

«Egon, ali se še sedaj šališ?»

«Da, ako Ti to za šalo jemlješ, toda jaz Te v resnici ljubim in s svojim odgovorom boš odločila mojo usodo.»

Jolandi se je stemnilo pred očmi. Ker je bila sama odkritosrčna, je sodila, da te besede, tako prepričevalno izgovorjene, ne morejo biti laž. Da bi bilo to Egonovo samoljubje, niti slutila ni. Misli je, da jo v resnici ljubi. A da bi ona ljubila njega, tega nervoznega človeka, ki venomer mežika z

in koristnega. Da se pa more vse to izvršiti, treba opore in pomoči, gmočne in tudi spodbudne. Zato se udeležite v nedeljo vsi zavedni Poljanci občnega zbora in pristopite k društvu kot člani. S tem pokažete svojo zavednost in naprednost.

SORA PRI MEDVODAH. Dne 9. decembra je priredilo naše vrlo gasilno društvo v svojem domu v Sori igro «Tihotapec». Dvorana je bila nabito polna občinstva, kar znači, da vlada med ljudstvom veliko zanimanje za gledališke predstave. Igralci so rešili svoje vloge nad vse pričakovanje dobro. Zeteli bi, da nas gasilno društvo kaj kmalu zopet razveseli s kako prireditvijo. Kakor pri vsaki gasilski prireditvi pri nas, tako sta imela tudi pri tej nedolžni predstavi svoje prste vmes župnik g. Kajdiž in pobožni nadučitelj g. Vilfan, ki mu pravijo ljudje «župnikov valpet». Ta dva gospoda sta nagovarjala igralce, naj nikar ne igrajo za gasilno društvo, a se jima je nakana ponesrečila. Podobno gonjo proti društvu sta uganjala tudi ob pritiki gasilske veselice meseca junija. Takrat je g. župnik kar oznanil raz lere, da ne bo dal nikomur odveze, kdor gre na veselico. G. Vilfan pa je opravljal vlogo župnikovega valpeta s tem, da je klofotal dekleta, ki so se udeležila veselice. Zakaj ni klofotal tudi fantov, ki so bili na veselici, ni težko uganiti. Kakor se govori, delata gg. župnik in nadučitelj velikopotezen načrt, kako bosta vrgla s pomočjo Orlov, ki so člani gasilskega društva, gasilski odbor in potem samo spremeni napis «Gasilski dom» v «Orlovski dom». Bog živi! — Sorani

SORA PRI MEDVODAH. Že pred davnim časom smo ožigosali našega župnika g. Kajdiža, kar pa je gotovo že pozabil. Zato ga hočemo porovno opozoriti, da živimo v dvajsetem stoletju in v svobodni državi, ne pa v državi tlačanov. Kakor imajo skoro vse župnije v Sloveniji velika posestva, tako zvanе nadarbine, tako ima tudi naš župnik eno največjih posestev v fari. Njegovi predniki so dajali svojim revnim ljudem proti primeri najemninam najem nekoliko farovških njiv. Tudi sedanjí naš župnik je to storil za pri-

hodnje leto, a po naravnost nečuvnih cenah od 800 do 1300 kron od mernika posevka in vrh tega mora vsak še po štiri dni na farovski kuluk, kar ni baš po Kristusovem nauku: «Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe». Zupljani, odprite oči in ne pustite se izkoriščati od njega, ki ima premalo srca za trpine in ki sam živi v izobilju. Nič ga ne gane vse siromaštvo, ki ga vidi dan na dan okrog sebe, da le on sam lahko uživa vse sladkosti življenja.

ZIRI. Nekega dne me na cesti ustavi stara ženica in mi začne tožiti: «Kam bo to prišlo, kam bo to prišlo, da naša dva gospoda tako rada posedata pri kozarzu. Na Stefanovo zvečer sta skoro zgrešila pot proti fari.» Ženica mi je še marsikaj omenjala, toda ne vsega povedala. Saj ne zavidamo gospodom dobre volje, ampak naši fantje imajo potem vedno izgovore, da tudi oni lahko tako delajo. V misli mi je tudi pridiga na Novega leta dan, ko je na napredno časopisje letelo žveplo in besedni ogenj. Posebno «Domovina» je trpela. Ženice so dobile tak nasvet, da imajo pravico zavrniti vsak neklerikalni časopis, ako ga mož naroči. Je že prav, da ima žena tudi kaj govoriti v gospodarskih ozirih, ampak kar nas je mož, ki sami nosimo hlače, glede časopisja pač ne bomo dopuščali, da bi žene po klerikalnih nasvetih komandirale, kaj naj čitamo. Lahko pa tudi povemo, da ženam «Domovina» nič manj ne ugaja kakor nam samim.

ŠMIKLAVŽ NAD LAŠKIM. Minuli teden se je težko ponesrečil posestnik Anton Požin iz Sel pri Šmiklavžu. Stroj za delanje rezance mu je popolnoma odrezal desno roko pri zapestju. Podal se je po prvi zdravniški pomoči v Laškem kljub obilni izgubi krvi še sam v Celje. S Požinom sočustvuje vsa okolica, ker je splošno priljubljen mož.

ŠT. RUPERT NAD LAŠKIM. 8. t. m. je popival neki kmečki fant v tukajšnji gostilni. Ko je šel v mraku po potrebi na prosto, ga je mimoidoči posestnikov sin Kocman brez povoda udaril z močno ročico po glavi ter ga težko poškodoval. Mesto da uganja duhovščina strankarsko hujskarijo, naj bi raje

vzgojevala pokvarjeno in postrovelo mladino k boljšemu življenju.

BOROVNICA. Naše sokolsko društvo je imelo v nedeljo 20. t. m. svoj redni občni zbor, na katerem je zastopal župo br. Straus, ki nam je v vznešenih besedah pojasnil našo največjo slovansko bolezen — neslogo. Njegove besede so padle na rodovitna tla in napravile na navzoče najgloblji vtis. Poročila starih društvenih funkcionarjev so bila vzeta z odobravanjem na znanje in novoizvoljeni odbor nam je porok, da bo društvo tudi dalje širilo našo idejo po lepo začrtanem programu. Sklenilo se je obenem pristopiti k zvezi kulturnih društev ter gojiti osobito petje in razne dramske predstave. Istotako se je izrazila želja po ustanovitvi knjižnice in prirejanju predavanj. Ker imamo sedaj svoj lastni dom, nam je delo na vsem polju omogočeno! Treba le, da se vsi zavedamo pravili sokolskih načel. Borovniški Sokoli, na delo! Zdravo!

LAŠKO. Že se čuti, da se bližajo občinske volitve. Poprašujejo nas o starosti, koliko časa smo v Laškem, kake državljanji smo, popravljajo se volilni imeniki, strankarji jih hodijo vpogledavat, oni pa, ki jih je probujena narodna zavest in državna samozavest pometla kot odpadnike, neznačajne in narodne nasprotnike, nehoteče se ukloniti izpremenjenemu položaju, s površja, ti stikajo glave in tuhtajo, kako bi zopet uvedli na občini star sistem in tiste «lepe domače» razmere, ki so jih bili vajeni. Ali je čudno, da je tudi v glavi peka Fr. začelo brneti, da so se mu začele cediti goste sline po, če že ne županskem stolcu, pa vsaj po onem, na katerem je svoj čas kot pristen German tako ljuto udrihal po nas Slovencih! On čuti potrebo odkladanja v svoji obrti in šnopsarni odvišne modrosti na občinskem gnojišču. Ker pa je tako sam, oh, tako zapuščen, da kljub temu, da je obredel že prav vse stranke, nima nikakih pristašev, oklenil se je Za., ki ima nekaj več prakse v lovu na kaline. In pogruntala sta, da je najlepši revir za kaline med obrtniki, med kojimi je mnogo starih, že osivelih kalinov, ki so že nekdanj tako radi se-

očni . . . njega, ki nežnosti nikdar poznal ni, ki je že v teh trenutkih, ko ji odkriva čustva svojega srca, grob, ko splošno zanjo ni imel nikdar mile besede . . . A kaj naj stori? Ako mu odbije, zagrozil ji je, da se umori. Ako mu privoli in mu pove, da ga ne ljubi, bi ga mučila. Mislila je in ni prišla do zaključka.

«No, ali nimaš odgovora,» se je oglasil Egon.

«Moj Bog, kako je nervozen,» je mislila: še odloka ji ne da. Pa naj je presojala na kakršenkoli način, izprevidela je, da je primorana vzeti njega, izročiti se popolnoma njemu in pokopati svoje mlado življenje za vekomaj. Ljubila je le enega, a kruto je bila prevarana, in sedaj se mora žrtvovati njemu, katerega ne ljubi. Obrnila je glavo stran, da ne bi videla njegovega obličja in polagoma izpregovorila: «Do danes nisem vedela za Tvoje občutke do mene. To mi je povsem nekaj novega, zato je pozabimo na preteklost. Obljubim Ti, da postanem Tvoja in nikogar drugega.»

«Res?»

«Da!»

«O saj sem vedel, da znaš biti dobra,» in dritisnil ji je na ustnice vroč poljub: a niti

je bilo, kakor da bi ji kdo vlival polagoma strup v usta.

Na prst ji je nataknil prstan z rdečim rubinom v podobi zvezde.

Domenila sta se nato, da morata starešem povedati in prositi dovoljenja.

Ko je slišal to vest Jolandin oče, ni imel ničesar proti temu, še celo veselilo ga je. Nikakor pa ne njegovo soprogo. Ta jima je predstavljala vse različne spore, ki lahko pridejo v zakonih, sklenjenih med bratrancem in sestrično.

«A če sta vidva zadovoljna,» je dejala, «vama jaz prav nič ne nasprotujem. Dajem vama le dobre nasvete.»

«Sicer pa, Jolanda, ali res hočeš le njega?»

Ko je Jolanda slišala to vprašanje, se je obrnila k vazi z vrtnicami ter jih začela urejevati, da ne bi mati videla njenih solz. Težko je vzdihnila ter z mučnim glasom izpregovorila: «Da, edino le njega.» A njene misli so letele tedaj k Leonu.

«Če se ljubita, potem, otroka moja, boudita srečna.»

Še isti večer so obhajali v ožjem družinskem krogu zaroko.

Osem dni pozneje je zagnala Jolanda zaročni prstan v jezero ter se izgovarjala s pretvezo, da ga je izgubila.

• • •

Minilo je eno leto.

Zlati solčni žarki so poljubljali zemljo. Na zeleni trati novorojene majniške cvetke so klanjale glavice svojemu gospodarju in radostno pozdravljale prvi dan maja. Kar poseduje narava živih bitij, vse je bilo na prostem.

Na Bledu je vladala tedaj posebna živahnost. Za vsakim oglom je bilo videti različne dame, ki so se pomenkovale med seboj. Deklice v pisanih pomladanskih oblekah pa so radovedno stegovalle glave za cestni vogal, pričakujoč, da se zdaj in zdaj pokaže kočija, ovenčana s cvetjem, ki pripelje mlado nevesto.

Egon in Jolanda sta bila na Bledu jako dobro znana. Danes je bil dan njihove poroke. Blejčani so Jolando imeli radi, zato je ni čudno, da so jo hoteli videti danes v svečani opravi.

Zdajci se je začelo pektanje konjskih kopit. Kočijaž je zavihtel z nageljni ovenčani bič nad konja.

dali na Fr. limanice ter raz njih peli čast in slavo modrosti veleumneža. Letos nastavljenе limanice so pa še posebno vabljive; med godbo in plesom sedeš nanje, da ne veš kako in kdaj. Čudovito modro uprizorjeno in zamišljeno, toda napačno računano. Fr. je očitno pozabil, da nas loči še več mesecev od volitev, dalje, da sedanji kalini ne obsedijo tako poslušno kot takrat, ko je še odločal njegov denar in vladna pomoč, da mislijo sedanji Laščani in tudi obrtniki precej samostojno, osobito glede njegovih političnih in gospodarskih sposobnosti. Zato pa Fr., predragi lovec na kaline, držite se svojih žemelj in žganjarskega kotla, stvari pa, ki jih ne razumete, pustite v miru, da se poleže smeh, ki se razlega po trgu nad Vašim početjem. Tudi radikalija Vas ne bo spravila na površje.

TRBOVLJE. Obijubljene občinske volitve se nam že zopet zavlačujejo. Vzroke si lahko tolmačimo različno. Ureja se vse po najboljši volji in preudarku, nastavljajo se ljudje, čeravno ni stanovanj na razpolago, ali bolje rečeno, občinska stanovanja imajo privatniki, gotovo zato, ker so pristaši «ove partije». Protežiranci imajo kar tri sobe pri dveh osebah. Vse to nas ne bi veliko zanimalo, če bi se vsaj drugi občani pustili v miru in se jim ne grozilo celo s prisilnim deložiranjem. Pravico za vse, čeravno jo nekateri skozi očala in preko stanovanjske komisije drugače vidijo!

ORMOŽ. Katoliški dom se je pretvoril v dvorano za kino-predstave, ki se vršijo vsako soboto in nedeljo zvečer. S tem je rešena uganka projektirane združne prekajevalnice mesa in sirarne. Na strehi gostilne, ki se naslanja na Katoliški dom, je kar čez noč zrastle koliba, ki od zunaj izgleda kakor «špek-kamra». Kletka, enaka tičnici za sušenje sira, pa je obešena tik zraven. Pametni ljudje menijo, da bi kazalo v kolibo na strehi prenesti stranišče, posebno še v slučaju, če bi za «špek-kamro» bilo prevroče. — Nekdanji štajercijanci nadklerikalnega prepričanja so šele sedaj izdali resnico, da se koliba porabi za «kajho», v katero bodo zapirali in v njej stu-

šili doslužene klerikalne veterane, posebno še take s trdim tilnikom in kolom v hrbtu. Zanimive so tudi podobe onih štajercijanskih židov, ki se iz dobičkarije in osebne časti vrtajo v združne naprave in med višje klerikalne kapacitete! Pa še na svidenje!

CERŠAK OB MURI. (Klerikalni pretepači.) Pri nas se je pričela krepko razvijati demokratska organizacija, ki jo vodijo tamošnji kmetje in delavci. Predzadnjo nedeljo se je vršil pri nas lep shod demokratov. Za revanžo je priredil v nedeljo poslanec Žebot protishod v Čeršaku. Da si zasigura udeležbo, je prignal pristaše kar seboj iz St. Ilja in Selnice. Demokrati so imeli istočasno svoj sestanek, zato sta šla na Žebotov shod samo dva, ki sta mirno poslušala demagoško hujskanje. Ko pa je Žebot vnel ljudske strasti z očitkom, da so demokrati podjarmili Slovence pod Srbe, mu je delavec Ferk odločno ugovarjal. Žebotovci pa so v hipu planili na Ferka in ga pobili na tla. Ves krvav je Ferk komaj živ odšel z zborovanja. Po glavi ima vse polno ran in celo na invalidni desni roki. Braniti se ni mogel, ker ima desnico pohabljeno.

Kmetijski pouk

KAKO DOLGO JE REDITI KRAVE?

Reja krav se nam v celoti tem bolj izplača, čim dalje jih imamo. Zaradi tega ni s kravami tako menjavati kakor z drugo živino, temveč nasprotno. Rediti jih je, dokler mogoče. Dobre krave redimo po 10 do 12 let, sploh toliko časa, dokler so dobre za užitek, dokler nam dajejo lepa teleta in dokler so dobre za molžo.

Krave nam dajejo najpopolnejši užitek šele s tretjim teletom, ko so stare 4½ do 5 let. Takrat so telesno najbolj razvite, takrat dobimo najlepša teleta in tudi mlečnost je v tej starosti na višku. Pri tej svoji plodovitosti ostanejo krave potem še nekaj let, dokler ne začnejo v enem in drugem pogledu pešati. Pri nekaterih kravah se to zgodi prej, pri drugih pozneje. Na-

vadno lahko opazujemo, da ostanejo krave toliko časa dobre, dokler so dobri zob in dokler nam klajo dobro žvečijo in prav izkoriščajo.

Izkušnje nas uče, da dajejo starejše krave sploh močnejša teleta, kakor v prvih dveh letih plemenske rabe. Tudi pri bikih lahko opazujemo, da nam starejši biki zaplojajo močnejša teleta, zato je velika škoda, če se dobri biki oddajajo v najboljše starosti v mesnico.

Da nam ostanejo krave dalje časa sposobne za plemo in za rejo, lahko vplivamo tudi sami s tem, da jih dobro krmimo in vzdržujemo na ta način pri krepki telesni moči. Če dobre molznice preveč izrabljamo za molžo in jih povrh slabimo še s plemensko rabo in jim ne privoščimo nobenega počitka, potem nam take živali hitreje opešajo. To opazujemo posebno pri izključni hlevski reji. Če ni v tem primeru vsa druga reja dosti močna in pravilna, nam začno take živali rade bolehati tudi za tuberkulozo. Pri čisti hlevski reji in po slabih hlevih se to toliko prej opazuje. Naravna in dobra reja, združena z zadostnim gibanjem, najsi bo na paši ali pa drugače, nam pa omogoči, da ostanejo krave dolgo časa zdrave in sposobne za plemo in za užitek. Delajmo tudi pri nas na to! Kravjo rejo je treba ustaliti, ne pa z njo tako menjavati, kakor delamo sedaj po mnogih naših hlevih.

ZAKAJ JE MLEKO SLABO?

Pritožbe zaradi slabega mleka so danes po mestih na dnevnem redu. Pa tudi mlekarne po deželi tožijo česče zaradi slabe kakovosti enega ali drugega mleka. Zlasti sirarne imajo v tem oziru težko stališče, kajti če mleko ni neoporečno, tudi njega izdelki ne morejo biti dobri. Pri siru se to najbolj pozna, pozna se pa tudi pri maslu in smetani. Dobre in okusne izdelke dobimo le iz zdravega in okusnega mleka.

Mleko se neugodno izpremeni in postane slabše ob času pojatve in ob času

žalostna. Saj je izgledala ravno tako, kakor če bi jo peljali na morišče.»

«Da, da!» sta pritrdjevali drugi dve.

Taka modrovanja in presojanja o mladem paru so se vršila na Bledu nekaj dni po poroki. Šele, ko sta se novoporočenca vrnila iz ženitovanskega potovanja iz Benetk in sta si ustanovila novo življenje po svojem načrtu, ne meneč se za druge, so se tisti ljudje, ki jim razpravljanje razmer tujih ljudi tvori polovico življenja, nekoliko pomirili.

Mladi par pa se ni zanimal za javnost in zato so Blejčani polagoma pozabili nanj. Egon in Jolanda sta se nastanila v Lidijini vili. Dr. Lazanič je dal namreč že par mesecev prej preurediti poslopje. Iz prostorov v prvem nadstropju, ki so bili do sedaj neratni, je dal predelati krasno stanovanje za mlada zakonca. Lidijino in Jolandino stanovanje je ločil le kratek hodnik. Obe sestri sta bili s tem zelo zadovoljni, zlasti pa slednja, ker, če se je čutila nesrečno v tem, da ni ljubila svojega moža, je imela v tolažbo vsaj to srečo, da se je nahajala v bližini svojcev.

Prve mesece po poroki se Jolanda ni mogla pritoževati. Egon je bil ljubezniv do nje kakor še nikdar prej. Toda polagoma je

«Gredo!» se je začulo.

Kočija je pridrdrala do hotela «Petran», kjer se je ustavila.

Vsi so se ozrli v eno smer; pogledi vseh so se obrnili na mladi par in pričeli so občudovati lepoto neveste. Bela svilena obleka se je tesno oprijemala njenega života. Dolg pajčolan je ovijal njeno glavo ter ji padal po ramenih do tal.

Lepa je bila nevesta, toda blede kot marmor njeno obličje.

Praznično oblečen brodar je stal v nalašč za to priliko naročenem čolnu.

Egon in Jolanda sta vstopila v čoln ter se vsedla nasproti. Sklenila sta obhajati poroko v otoški cerkvi, katera je bila Jolandi že od nekaj draga. Ker sta sama tako želela, se razen dveh prič, ki sta stopili takoj v drugi čoln, ni odpeljal nihče drug z njima k poroki.

Zakrament svetega zakona se je opravil na najpreprostejši način, le orgljanje svete pesmi, doneče po cerkvi in pa srebrni zvoki, ki so prihajali od klenkanja zvonov, so nanzanjali nekaj pomembnega.

Izvršilo se je vse v polnem miru. Toda, da se je Jolanda, ko je na duhovnikovo vprašanje odgovorila usodepolno besedo «da»,

za hip onesvestila, to so priče na Egonovo prošnjo zamolčale.

Ko se je mladi par vračal domov, so bili prejšnji gledalci še vedno na mestu.

Obličje neveste je izgledalo sedaj še bledeje in to je dalo ljudem povod za različna sumničenja, ki so se izražala potem, ko jim je kočija izginila izpred oči.

Bodisi preproste ženice ali visoke dame, vse so bile enega mišljenja: da ga ne ljubi.

Neizkušene deklice pa so sodile, da ji je težko, ker mora pristopiti v nov stan; pri tem si je pa vsaka želela biti na njenem mestu.

«Hm... slabo se ji ne bo godilo pri njem; dober je, posla ima veliko in mnogo zasluži,» sta modrovali za oglom dve ženici.

«Kaj pravite, ali je bila primorana, ga vzeti?» je šepetala na drugi strani ceste ena izmed treh dam.

«Jaz pa pravim, da ni ta zakon sklenjen brez ljubezni,» je razpravljala druga. «Saj sta prej hodila vedno skupaj; še živeti nista mogla drug brez drugega.»

«Da, draga moja,» je menila prva, «ampak ljubezen sorodnikov je še daleč proč od ljubezni moža do žene.»

«Recite, kar hočete,» je dejala tretja, «jaz pa pravim, če bi ga ljubila, ne bi bila tako

visoke brejosti, ko gre molža h koncu. To sta dva zelo pogosta vzroka, da mleko ne odgovarja našim zahtevam. Mleko ob času pojanja je bolj vodeno in manj okusno, mleko staromolznih krav trpi po vsled žarkega okusa in je bolj gosto. Tako mleko se dá tudi težko umesti. Žal, da proti tem napakam ni nobene prave pomoči.

Mleko je lahko tudi iz drugih vzrokov slabo. Nekatere krave dajejo sploh slabo mleko že po svoji naravi. To opazujemo, če krave niso zdrave in še posebno, če so bolne na vimenu in v prebavilih. Če krava ni zdrava, tudi zdravega mleka ne more imeti.

Lahko smo pa tudi sami krivi, če nam dajejo krave slabo mleko. Ali mislite, da je res vsaka klaja dobra za molzno goved, ali da je vsaka mlakuža dobra za napajanje? Vsaka pokvarjena klaja in ravno tako vsaka nezdrava voda se pozna tudi na mleku, kmalu v večji, kmalu v manjši meri. Veliko kriva je pa tudi nesnaga, ki pride z mlekom v dotiko in katere se mleko tako rado navzame. V tem pogledu ni kmalu tekočina, ki bi bila za nesnago tako občutljiva, kakor je mleko. In prav pri mleku je stalna nevarnost za onesnaženje in okuženje, najprej že pri molži v hlevu, potem pa pri vsem našem nadaljnjem ravnanju z mlekom, ko ga spravljamo v različne shrambe. Čim manj pazimo po vseh teh prostorih na snago in na čisti zrak, tem večja je nevarnost, da se mleko kvari in poslabša.

Vzrokov je tedaj vse polno, da postane mleko slabo. Zato pa moramo prav pri mleku posebno paziti, da ga varujemo pred vsemi neugodnimi vplivi. Čist zrak in hladni prostori so važni pogoji, da se mleko bolj drži in da nam ostane dobro in zdravo.

HUJŠANJE Odstavljenih telet.

Med največje napake, ki jih delamo pri naši živinoreji, spada brez dvoma napačno odstavljanje telet, ki ima za posledico, da nam telata hirajo in hujšajo. To je kardi-

nalna napaka, ki je največ kriva, da nam reja ne gre tako izpod rok, kakor bi bilo želeti.

Pri nas odstavljamo teleta prezgodaj in, kar je še bolj napačno, prenašlo. Nato jih pa še zanemarjamo. Prej žive in vesele živali nam postanejo v kratkem klavrne in mršave, kakor da so prišle ob življenje in da jih je žalost gledati.

Pri nobeni drugi domači živali ne najdemo te napake v taki meri kakor pri teletih, ne pri prasutih, ne pri žrebetih, ne pri drugih živalih. Vzrok tiči v nenaravnem prehodu od materinega mleka na navadno klajo.

Pomisliti moramo, da obstoji goveji želodec iz štirih delov in da deluje pri sesnem teletu le četrti del želodca, tako imenovani sirišnik, dočim so ostali trije deli nerazviti. Pri odrastli govedu pa deluje vsi štiri želodčni deli in je najbolj vprežen prvi del, tako imenovani vamp, ki je največji in ki prvi sprejema použito klajo, da jo pripravlja za prežvekovanje. Ta del je pri teletu nerazvit in se začne razvijati šele s sprejemanjem suhe klaje in s pričetkom prežvekovanja. Preden se vamp tako razširi in utrdi, da more sprejeti dosti klaje za mlado žival, je treba nekaj časa. In ta prehod se mora polagoma izvesti, sicer nam mora žival shujšati. V naravnem stanju (pri divji govedu) traja ves prehod tri mesece. V drugo je pa važno, da nadomeščamo mleko s klajo, ki je sama na sebi dosti tečna in lahko prebavna.

Ako imajo danes Švicarji tako lepo goved, da je znana po vsem svetu, je to pripisovati največ ondotni počasni in previdni odstavitvi telet od materinega mleka. Tam raste mlada žival, kakor bi shajala. Niti malo se ne pozna posledic odstavljanja, nasprotno: mlade živali uspevajo, da je veselje. Pri nas pa taka razlika med sesnim in odstavljenim teletom! Kakor bi odrezal, tako začnejo teleta hirati po odstavljenju. To je napaka, ki se mora tudi pri nas odpraviti! Dokler bodo teleta trpela zaradi slabega odstavljanja, toliko

časa bo še dalje trpela vsa naša reja pri goveji živini, ker se v mladosti zatrti teleta nikdar več tako ne popravijo. Zamujeno ostane zamujeno!

Gospodarstvo

TRZNI PREGLED.

ZITO. Cene pšenici so bile v zadnjem času čvrstješe. Istotako ovsu. Le turščica je nekoliko popustila. Na novosadski borzi so zadnje dni bile nastopne cene: pšenica 340 do 345 Din, ječmen 275 do 300 Din, oves 237 do 240 Din, turščica 250 do 270 Din, moka (0) 520 do 530 Din, otrobi 150 do 160 Din za 100 kg na debelo.

ZIVINA. Na mariborski sejmu, ki se je po skoro petmesečnem presledku vršil 22. t. m. je bilo prignanih 374 glav. Tudi kupev je bilo mnogo, vendar so ti zaradi visokih cen malo kupili. Pitani voli so se ponujali po 15 Din žive teže. Povprečno so se gibale cene med 12.50 do 14 Din za kilogram žive teže.

JAJCA. Blago za izvoz se je tržilo po 2 Din 55 par za komad. Na svetovnem trgu se pričakuje oslabljenje cen.

VINO. Cenje so v splošnem neizpremenjene. Prodaja je slaba, le na Štajerskem se je v zadnjem času v nekaterih krajih prodalo nekaj več vina.

= Vrednost našega denarja. Dne 22. t. m. se je dobilo na zagrebški borzi (v devizah): 100 avstrijskih kron za 12 $\frac{1}{2}$ pare, 100 italijanskih lir za 378 Din 25 par do 381 Din 25 par, 100 madžarskih kron za 30 $\frac{1}{2}$ pare do 33 $\frac{1}{2}$ pare, 1 dolar za 87 Din 25 par do 88 Din 25 par, 100 francoskih frankov za 386 Din 50 par do 391 Din 50 par, 100 češko-slovaških kron za 253 do 256 Din, 100 švicarskih frankov za 1512 Din 50 par do 1522 Din 50 par.

= Pridelek in odkup tobaka. Po uradnih podatkih se v Jugoslaviji s sajenjem tobaka bavi okoli 100.000 rodbin. Lansko leto je bilo s tobakom zasejanih 19.560 ha zemlje. Plačevalo se je lani po 4 dinarje za kg naj-

začela njegova ljubeznivost izginjati in postal je prejšnji sirovež.

Njej je bilo to ljubo. Ni ga ljubila, niti sovražila, toda v njegovi bližini ji je bilo tako mučno, da nikakor ni mogla strpeti.

Čas je potekal. Ona ni opazila na svojem možu nikake spremembe. Toda prikrita ji ni ostala njegova najhujša bolezen — ljubosumnost.

Dokler ni imel prilike, ji kaj očitati, je bilo vse dobro; a ko so se začeli pri dr. Lazaniću prirejati čajevi večeri ter je Jolanda z mladimi gospodji kramljala in se poredno smejala, tedaj... tedaj se ni mogel več zadrževati. Očitavanja in zbadljivk ni bilo nikdar ne konca in kraja. A če se je čutila užaljeno in mu povedala, da tega, kar jo obdolžuje, ne zasluži, se je vselej zasmel, rekoč: «Seveda, grešniki se čutijo vedno nedolžni.»

Taki in enaki slučajji so se opetovano ponavljali.

Vsak tak večer je prinesel Jolandi le žalost in nejevoljo.

Ako se je prej še tako dobro zabavala, jo je vselej potem njen mož s takim predbacivanjem spravil v nejevoljo in žalost.

Nekoč je izrazila Lidija željo, da bi se teh večerov najrajši izognila.

Ta jo je opozorila, meneč, da je to nepotrebno.

«Oba sta še tako mlada,» ji je dejala. «Kaj bi rekli gostje, ako bi se izogibala družbe. Ti veš, da nastajajo tedaj različne govornice.»

«Ah, Lidija!» je zatarnala sestra, «mar misliš, da se jih ne udeležujem rada? Toda, ko se vse neha, se prične pri meni šele najhujše; tedaj moram prenašati najrazličnejše njegove obdolžitve. In vendar sem si v svesti, da nisem kriva.»

«A kaj Ti more očitati?»

«Vse, karkoli mu pride na misel: S tem sem prekoketna, z drugim preko mere živahna, s tretjim celo že predrzna itd. Vobče veljam pri njem za veliko lahkoživko.»

«To so stvari, ki se dogajajo skoro v vsakem zakonu. Vsak mož, kateri ima svojo ženo rad, mora biti malo ljubosumen. Egon te ljubi.»

«Da, morda na svoj način. Toda povej mi, bi mu dovolila Ti taka nizkotna predbacivanja?»

«Nikakor ne. Tudi Tebi ni treba. Ugovarjaj neresnici.»

«Sem že poizkusila. Pa se je še bolj razburil in potem je bilo meni gorje. No Egona

sem poznala že prej. Da je čudak, sem vedela, a da ima toliko hudobije v sebi, si nisem mislila. Če bi Ti živela z njim, potem bi vedela, kaj se pravi nositi svinčeno breme.»

Potok solz se ji je udrl po licih.

«Jolanda! Še dobro leto nisi poročena in že pretakaš solze.»

«Pretakam jih marsikdaj na tihem. Danes mi je tako tesno pri srcu, da sem Ti morala potožiti. Leon je bil kriv tega. Zakaj me je prevaral, ko sem ga tako ljubila. Poročila sem se z Egonom iz obupa.»

«Morda Leon ni toliko kriv, kot ga Ti sodiš. Pa pozabi to, draga Jolanda. Bile so dekliške sanje; sedaj stoji pred Teboj resnica. Vsaka ženska ima svoj ideal, ali le redkim je dano, da ga dosežejo.»

«A Ti lahko govoriš, ko ljubiš svojega moža.»

«Da, nočem tajiti. Pa Ti sama veš, da ni bil on prvi. Dobro veš, kako mi je bil Stanko drag. Zatorej boš lahko razumela, kaj sem pretrpela, ko se je za vedno ločil od mene. Mnogo noči sem prejkotala, a ko sem spoznala, da vse skupaj nič ne pomaga, sem opustila vzdihovanje. Poročila sem se z drugim. Morda takrat tudi jaz nisem imela nikake simpatije do njega, a pozneje nas je združilo

slabšega in 90 dinarjev za kg najboljšega tobaka. V zadnjem času je monopolska uprava 200.000 kg prodala Češkoslovaški za vsoto 17 milijonov dinarjev.

= Uporaba umetnih gnojil v Češkoslovaški. Češkoslovaški poljedelci so uporabili v letu 1923. nad 200 tisoč ton fosfornih umetnih gnojil, približno 45 tisoč ton umetnih gnojil, ki vsebujejo dušik, in nad 50 tisoč ton gnojil, ki vsebujejo kalij. Skupna vrednost uporabljenih umetnih gnojil presega četrto milijona češkoslovaških kron. Te številke nam pričajo, da imajo češki kmetovalci velik zmisel za moderno gospodarstvo.

Beležke

+ Kmetijski odsek JDS. V seji načelstva JDS 17. t. m. je bil storjen sklep, da se v okviru tajništva JDS osnuje v smislu pravilnika JDS predvideni kmetijski odsek. Število organiziranih demokratov kmetov je od zadnj. volitev naraslo za preko 2000. Zato je čas, da se oživi v pravilniku predvideni strokovni odsek, ki bo stranki sistematično pripravljala gradivo za delo za kmečki stan, vodil kmetijsko izobraževalno delo, dajal pobudo za gospodarsko organizacijo in sploh odločal v zadevah, ki zanimajo kmeta. Kmetijski odsek JDS bo pod vodstvom odbora, sestavljenega iz kmetov in kmetijskih strokovnjakov. Posebna važnost se mora polagati na čim večje število gospodarskih predavanj in da se naglo in uspešno izvršijo posredovanja v korist članom stranke, ki so kmečkega stanu.

+ Zmaga demokratov pri občinskih volitvah v Mozirju. Pri občinskih volitvah v Mozirju, ki so se vršile v nedeljo 20. t. m., so dosegli demokrati sijajno zmago. Demokratska lista je dobila 61 glasov (6 odbornikov), klerikalna lista 18 glasov (1 odbornika) in obrtna lista 19 glasov (2 odbornika).

+ Shod kulukarjev na Barju. V nedeljo so imeli klerikalci shod na Barju ter so med drugim tudi protestirali proti kuluku. Posebno se je hvalil govornik g. Pirc, ki je vedel toliko dobrega povedati o ljubljanskem ob-

činskem gospodarstvu, o poklicnem gasilstvu ter je pripovedoval, kako imenitno bi bilo, če bi bil na Barje speljal ljubljanski vodovod in če bi Barjanom svetica mestna elektrika. Zal le, da Barjani teh dobrot od klerikalcev ne bodo dobili. To tudi Barjani dobro vedo in od kulukarjev sploh ne pričakujejo ničesar dobrega.

+ Vprašanje. Ze parkrat smo vprašali samostojne voditelje, naj nam raztolmačijo, kako nameravajo kriti svojo samostojnost, odkar so se zvezali z ljubljanskimi radikali in obenem še s srbskimi zemljoradniki. Odgovora nismo dobili, kar pomeni, da jim je to vprašanje tako mučno, da preko njega preidejo le z molkom. Slovenski napredni kmetje uvidevajo, da je «samostojnost» tako zvane samostojne kmetijske stranke završena v vsakem oziru ter se pridružujejo demokratski stranki, ki obsega vse stanove, a v največji meri kmečki stan, ki je glavni v državi.

+ Radić je za revolucijo. Stipa Radić prodaja na Dunaju dolgčas in jezo. Te dni ga je obiskal neki italijanski novinar in ga povpraševal, kako bo ustvaril prvo hrvatsko republiko. In Radić mu je natvezil, da bo odslej začel poskušati s skrajnimi sredstvi, da doseže svoje cilje. Dejal je, da lahko svoje seljake požene v oborožen upor proti državi. Tako je Radić zopet enkrat pokazal svoje veleizdajalstvo. Preden so ga iz Londona pognali, se je tam okrog lizal za največjega mirotvorca, ko pa je prišel na Dunaj in tu uvidel, da se vsa njegova papirnata republika pričinja razkladati, je naenkrat za revolucijo. Naj kar poskusi! Ali meni, da je hrvatski seljak res tako skrajno bedast, da se bo uprl za njega, ki je strahopetno pobegnil in se zdaj potika po Dunaju? In ali meni Radić, da naša država res nima sredstev, da mu posveti za veleizdajalstvo početje? V ostalem je zadeva z Radićem tako enostavna, da je sploh škoda vsake besede: Ako Radić ostane v inozemstvu, nam ne more niti za las škodovati, kakor se je to izkazalo. Ako pa se pritepe nazaj domov, ga je treba brez pardona vtakniti v «špehkamro», kamor spadajo veleizdajalec in lopovi, a če je blazen, naj ga spravijo v blazinec.

Uslišanje

Zivela je čednostna devica Ofelija. Ni bila kakor roža v vrtu, pa tudi ne kakor kopriva v ograji. Kakor marjetica je bila, ponižna marjetica, imela je svoje pahišvo in si je želela moža. Zenini pa so zgrešali pot, nobeden se ni oglašil pri čednostni Ofeliji. Zato je Ofelija kupila sliko svetega Antona, obesila jo nad posteljo, prižigala lučko in z večerno molitvijo vred prosila:

«Sveti Anton, deklški patron, izprosi mi možička!»

Tri tedne prosi Ofelija, Anton ne usliši njene prošnje in zenini ne najdejo poti na Ofelijin kvartir.

Ofelija prosi nadalje, mine predpust, Anton ne usliši prošnje, ženina ni in ga ni od nikoder.

Mine par let, prošnja ne pomaga, lučka tudi ne. Tedaj se čednostna devica Ofelija nekega dne razjezi, sname patronovo sliko z žeblija in jo neusmiljeno trešči skozi okno na ulico.

Pa se je tako zgodilo, da je slika padla na pisarčka Jernejčka, ki je tisti čas šel pod oknom. Slika se mu je ujela z okvirjem okrog vratu.

Raztogoti se pisarček Jernejček, pohiti po stopnicah in se hudo krega nad Ofelijo. Toda ga Ofelija vljudno potolaži, košeta mu skuha... in se kmalu zmenita za ljubezen.

Cez tri tedne je bila čednostna devica Ofelija nevesta, pisarček Jernejček pa ženin.

Tako je sveti Anton, deklški patron, koncem vseh koncev Ofeliji priprosil možička.

Zapisal: Máte z Goljate.

Nesreča v ljubezni

Gervazij (prijatelj): «Ti si srečen, človek, ničesar Ti ne manjka.»

Protazij: «Res je, samo v mladosti sem bil trikrat nesrečen v ljubezni. Prva ljubica mi je umrla, druga mi je pobegnila...»

Gervazij: «In tretja?»

Protazij: «Oh, tretjo sem pa poročil.»

«Toda, Egon, prosim Te, pojdi... pacijenti čakajo.»

«Naj čakajo,» jo je osorno zavrnil.

«Nekaterim si sam naročil, naj pridejo danes.»

«Daj jih po slugi obvestiti, da danes ne ordiniram, daj mi enkrat za vselej mir, ničvrednica.»

«Moj Bog! Če se bo to tako pogosto ponavljalo, izgubiš delo, boš ob zaslužek in prej ali slej pridemo na beraško palico.»

«Seveda se že bojiš, da ne boš stradala.»

«Ne. Zase najmanj. Z mojimi rokami se ne bojim gladu. Toda pomisli, kaj pričakujemo. Mar ne želiš otroku dobro?»

«Tiho bodi!» je zavpil z divjim glasom. «Nehaj enkrat s Tvojim javkanjem. Poberi se ven, sicer...»

«Kaj sicer? Mar misliš, da se Te bojim?»

«Sicer...» je še močneje sikal med zobmi.

«O le ohrani hladno kri. Povem Ti pa, da se Ti ni treba šopiriti s ponosnim zaukazovanjem ter me poditi ven iz sobe, ki je ravno tako moja kakor Tvoja last, ker pred takimi divjakom bežim sama.»

(Dalje prihodnjič.)

rojstvo našega otroka. Vzljubila sem ga. Danes sem srečna. Morda pride čas, ko se boš tudi Ti smejala nekdanjim idealom.»

«Nikdar več!»

«Jolanda, Ti samo tako misliš, ker si še mlada in neizkušena. A veruj, da je na svetu vse mogoče.»

«Lidija, Ti sodiš po sebi. Toda med mojo in Tvojo usodo je razlika kakor med dnevom in nočjo. Tvoj Emil je rzsoden mož, dočim nima Egon nobene možatosti v sebi.»

«S časom se popravi tudi on,» je dejala Lidija. A videč, da ne more sestre nikakor potolažiti, je odnehala tudi ona.

Jolanda se je čutila zelo nesrečno; a dokler sta bila v bližini sestra in mali Janko, ji ni bilo tako hudo. Šele, ko se je dr. Sažanič z ženo in otrokom odpeljal za dva meseca z Bleda in je ostala v vili sama z možem, je spoznala, kako brutalen zna biti Egon.

Z doma je bil odsoten cele noči.

Medtem ko je ona bedela na postelji in ni mogla zatisniti očesa od skrbi zanj, se je on zabaval v skrivnih lokalih, kjer se je zbrala razposajena družba.

Tu so vinski bratci po cele noči kvartali ter čekali o pokvarjenem svetu ter uporab-

ljali najnižkotnejše izraze. Pri tem se pa niso zavedali, da ta del skvarjenega sveta tvorijo sami. Med temi je imel glavno besedo Egon. Ko ga je alkohol popolnoma prevzel, je pričel celo razgrajati in se je često tako daleč izpozabil, da si je izmišljal najrazličnejše stvari od svoje žene ter jo vpricho drugih ljudi opravljal kakor najnevrednejšo žensko na svetu.

Uboga Jolanda je, ne vedoč zakaj in čemu, izgubila spoštovanje marsikatero osebo. Ljudje so trdili, da je žena kriva, da mož živi neredno, češ, on pije iz obupa. Svet, ki danes hvali, jutri graja, je izražal pomilovanje nad njim ter obsojal nesrečnico.

Po takih večerih se je vrnil Egon domov šele ob jutranjem svitu. Jolanda je že tedaj vstala in si je v vrtu na svežem zraku hladila od beđenja razgreto glavo.

Ko je prišel čas za ordinacijske ure, je Jolanda stopila v sobo in ga vkljub svoji jezi zelo nežno poklicala: «Egon, Egon, vstani, čas je, da greš.»

«Kam?» se je zadržl.

«V ambulatorij.»

«Pojdi k vragu Ti in Tvoj ambulatorij!»

Tedenske novosti

* Iz demokratske stranke. V petek 25. t. m. se vrši v Kamniku v čitalnici ob osmih zvečer predavanje g. Cimermana iz Ljubljane «O davkih in novih taksah». Po predavanju je razgovor o političnem položaju in o bližnjih volitvah v oblastno skupščino. — V soboto 26. t. m. se vrši sestanek naprednjakov v Dobu pri Domžalah v gostilni g. Matičiča. — V nedeljo 27. t. m. pa se vrše shodi in predavanja v nastopnih krajih: 1.) v Brežicah ob Savi za Brežice in okolico ob desetih dopoldne (na shodu govori g. dr. Gregor Zerjav); 2.) v Krškem za Krško in Rajhenburg ter okolico ob treh popoldne (govori g. dr. Gregor Zerjav); 3.) v Novem mestu za Novo mesto in okolico ob eni popoldne (govori g. dr. Albert Kramer); 4.) v Ribnici za Ribnico, Dolenjo vas, Sodražico in okolico ob treh popoldne (govori g. ravnatelj Jug); 5.) v Izlakah pri Zagorju ob dveh popoldne «O socializmu» (predava g. St. Bajič); 6.) Zagorje ob Savi ob šestih zvečer «O socializmu» (predava g. Stojan Bajič); 7.) Vrhnika pri Ljubljani ob treh popoldne (govori g. dr. Vladimir Knaflič); 8.) Gor. Logatec ob štirih popoldne (govori g. dr. Ant. Urbanc); 9.) Dol. Logatec ob pol dveh popoldne (govori g. dr. Anton Urbanc); 10.) Rakek za Rakek in Cerknico ob treh popoldne (na občnem zboru govori g. Franc Majcen); 11.) Planina ob šestih zvečer (govori g. Fr. Majcen); 12.) Trbovlje ob desetih dopoldne (govori g. dr. Fettich); 13.) Kočevje ob dveh popoldne (govori g. dr. Dinko Puc); 14.) Jesenice ob desetih dopoldne (govori g. dr. Jože Bohinjec); 15.) Devica Marija v Polju ob desetih dopoldne (govori g. dr. Stane Rape); 16.) Črnomelj ob eni popoldne (govori g. načelnik Ribnikar). — V ponedeljek 28. t. m. se vrši predavanje «O davkih, kuluku in novih taksah» ob eni popoldne v Kranju pri «Petruku». Predava g. Cimerman iz Ljubljane.

* Obisk kralja in kraljice v Italiji. Jugoslovanski kralj in kraljica obiščeta italijanski dvor v prvi polovici meseca marca. Iz Rima odide naša kraljeva dvojica v Milan, Firenco, Neapolj in Palermo. — Povodom svojega obiska posetita tudi papeža.

* Likvidacija kmetijskega oddelka v Ljubljani. Po odredbi ministrstva za poljedelstvo in vode se je pričela likvidacija kmetijskega oddelka bivše pokrajinske uprave. Do 15. februarja mora biti razdelitev oddelka na oba urada velikih županov v Ljubljani in Mariboru že izvršena. Kot oblastni referent za kmetijstvo v Ljubljani bo posloval dosedanji načelnik Kmetijskega oddelka g. Sancin, kateremu bo pridelenih več strokovnih referentov. Za oblastnega kmetijskega referenta v Mariboru je imenovan inspektor v ministrstvu za poljedelstvo in vode g. Zidanšek, za veterinarskega strokovnjaka pa dr. Janko Rajar.

* Odpustitev učiteljstva v Sloveniji. V ministrstvu prosvete je bil podpisan ukaz, s katerim se v Sloveniji odpustijo iz službe vsi kateheti, vse učiteljice ročnih del in vsi pomožni učitelji in pomožne učiteljice.

* Naši oficirji v češkoslovaški armadi. Ministrstvo za vojsko in mornarico je sklenilo dodeliti večje število častnikov začasno češkoslovaški armadi. Na ta način bi se po-

globilo prijateljsko razmerje med zavezniškima oboroženima silama. Tudi v Rumunsko armado se odpošlje več častnikov.

* Gospodinjski tečaji na deželi. Oddelek za kmetijstvo pri pokrajinski upravi v Ljubljani je sklenil, da otvori več gospodinjskih tečajev na deželi, katerih praktična vrednost je za naše ljudstvo vsega upoštevanja vredna. Pretekli dni se je tak gospodinjski tečaj otvoril v Ma v č a h pri Kranju, ki ga poseča 19 deklet. Trajal bo 10 tednov. Občina je dala v to svrhu na razpolago učno sobo in kuhinjo.

* Deset let v ujetništvu. Dne 12. t. m. se je vrnil v Subotico bivši nadzornik železniške proge Josip Kovač iz desetletnega vojnega ujetništva. Takoj ob izbruhu vojne so Kovača ujeli Rusi in ga odpeljali na mejo Mongolije, odkoder ni mogel domov ničesar poročati. Kovač pravi, da se še sedaj nabaja na Kitajskem okoli 5000 bivših avstrijskih ujetnikov in med temi baje okrog 4000 Jugoslovancev.

* Obsodba Ivana Ureka. Bivši samostojni poslanec Ivan Urek, posestnik v Globokem pri Brežicah, je lani 29. avgusta pisal svojemu bivšemu prijatelju Francu Kenetu pismo, v katerem je slednjemu naročal, da mora odložiti mesto gerenta v okrajnem zastopu in občinskega odbornika, sicer da ga bo ovadil zaradi tihotapstva in tatvine. Kene je na to pismo vložil tožbo in prošlo soboto se je pred celjskim okrožnim sodiščem vršila razprava. Urek je priznal, da je pisal pismo, Kene pa, da je šlo res za lovsko tatvino neke srne na graščinskem posestvu, pri čemer pa je bil baje tudi Urek sam soudeležen. Sodišče je Ivana Ureka zaradi izsiljevanja obsodilo na mesec dni zopora in na povrnitev stroškov, kar vsekakor pomeni precej občutno kazen.

* Šolske razmere v Istri. V motovunskih Novakih so starši sklenili, da svojih otrok ne bodo pošiljali v poitalijančeno šolo, marveč jim bodo preskrbeli pouk doma. Tako je ostala šola popolnoma prazna in italijanska učiteljica je tudi brez dela.

* Zalostne razmere v Julijski krajini. Na Vipavskem, na Krasu in v Brdih se nahaja naše ljudstvo v veliki bedi. Ker ljudje nimajo skoro nikakega zasluzka, so se začeli izseljevati v Ameriko, Egipt in v francoske rudnike.

* Poplave v južnih krajih. V zadnjem času se je vreme v naših južnih krajih popolnoma izpremenilo. Po hudem mrazu in velikih snežnih zametih je nenadoma pričelo deževati in reke naraščajo. V ogrožene kraje je bilo odposlano vojaštvo in orožništvo. Škoda je velika.

* Potresni sunki v Dalmaciji. V Dalmaciji so se zadnje dni na več krajih občutili potresni sunki. Najmočnejši sunki so bili 13. t. m. v okolici Sibenika med Vodico in Zlošlom, kjer so tega dne čutili 5 večjih in več manjših potresnih sunkov. Večji potresni sunki so bili nadalje v okolici Boke Kotorske. Tudi v Kruševcu v Srbiji so čutili te dni precej močan potres.

* Težke kazni za gostilničarje. Iz Beograda poročajo, da je finančni minister podpisal odlok, po katerem bo kaznovanih več sto gostilničarjev in kavarnarjev iz vse države, ker niso hoteli pobirati v svojih lokalih takso po 20 par, katero je ministrstvo predpisalo. Kazni znašajo pet do dvajset tisoč dinarjev.

* Redki ptiči v naših krajih. Pri Dovjem na Gorenjskem so se pojavili letos redki ptiči iz severne Evrope. Opazili so kakih 10 peganov, ptičev velikosti našega kosa, ki pa imajo lepo barvano perje in lep čop na glavi. Domovina teh ptičev je Švedska, Norveška ter severna Rusija. Ptiče je gotovo pregnala huda zima na severu v južne kraje.

* Ponarejeni desetdinarski bankovci. V aferi s ponarejanjem in razpečavanjem desetdinarskih bankovcev v Ljubljani, Zagrebu, na Rakeku in Beogradu je bilo aretiranih 23 oseb, ki so bile vse prepeljane v Beograd. Mestno sodišče je 11 osumljencev izpustilo iz preiskovalnega zopora, ostali pa so pridržani v zaporu. Policiji je ob priliki aretacij prišlo v roke za 120 000 dinarjev ponarejenih desetdinarskih bankovcev.

* Zimska žaloigra. Zapadlo je pred pravoslavnim božičem ponekod v Srbiji obilo snega, okrog Jagodine so bila zametena vsa pota. Na sam pravoslavni božič sta se iz sela Uršule v tamošnji okolici odpravili Milena Jovanovičeva, žena imovitega posestnika, in njena snaha Leposava z obiska nazaj domov v Ločik. Pot ju je vodila preko brda, s katerega je bril leden sever, gazili sta v snegu in mrazu, počasi pa začeli pešati. Ko dospeta že na zadnji breg pod vasjo, omahne Milena v nezavest, snaha Leposava pa napne zadnje moči, da se privleče navkreber do domače hiše ter pošlje ljudi Mileni na pomoč. Može skočijo navzdol, a so že dospeli prepozno, Milena je med tem umrla. Dvignili so jo in jo nesli domov. Kličejo Leposavo, da jim odpre vrata, a se ne oglasi nihče. Vlomijo duri in najdejo še Leposavo mrtvo ob ognjišču. Radi nagle izpremembe temperature so ji počile krvna vlakenca in je na naglem izdihnila ob toplen ognjišču.

* Zastrupljenje s plinom. V mariborski kaznilnici se je te dni zastrupil kaznjenec mohamedanec Abida Bejničanin. Našli so mrtvega v celici, kjer je sedel svojo 15letno kazen, ki jo je dobil radi hajduštva. Može je najbrž pozabil zapreti plinovo cev. Znakov za samomor ni bilo.

* Strašna nesreča v beograjskem gledališču. V kurilnici za centralno kurjavo novega gledališča v Beogradu se je te dni zgodila strašna nesreča. 30letni kurjač Nikola Mačkić je bil zaposlen z nalaganjem premoga. Naenkrat mu je postalo slabo in može je padel v odprtino peči na žareči premog. Delavci so na glasno vpitje hitro prišli na pomoč, a reže je bil že tako grozno ožgan, da je v groznih mukah kmalu umrl.

* Obsodba Paskijevića. Te dni je bila v Zagrebu razglašena obsodba v znanem procesu proti dvojnemu roparskemu morilcu Hrvoju Paskijeviću. Ob nabito polni dvorani je predsednik senata dr. Vajić razglasil obsodbo, po kateri je bil obsojen Paskijević na deset let ječe. Paskijević je bil obsojen na to kazen z ozirom na mladoletnost, sicer pa bi gotovo končal svoje življenje na vešalih. Razen tega mora obsojenec plačati visoko odškodnino v znesku okoli 150.000 dinarjev.

* Beg iz bolnice. Iz ljubljanske bolnice je pobegnil Martin Gobec, dninar iz Dolenje vasi pri Brežicah. S seboj je odnesel tudi nekaj perila, ki je last bolnice.

* V smrt zaradi bede. Na Sušaku je skočil z drugega nadstropja sodnega poslopja 36letni sodni avskultant Gavš na cesto in obležal na mestu mrtvev. Može je pognala v smrt beda, v kateri se nahaja njegova rod-bina.

* Samomor zaradi nesrečne ljubezni. V Zagrebu se je vrgla služkinja Ljubica Roglič z okna prvega nadstropja na tlakovano dvorišče. Zlomila si je vrat ter je kmalu umrla. Vzrok samomora je bila nesrečna ljubezen.

* Pasja steklina v kočevskem okraju. Te dni je stekel pes ogrizel v kočevskem okraju pet oseb, ki so bile takoj prepeljane v Pasteurjev zavod v Zagrebu.

* Blaznež v celjskem zaporu. Te dni se je dogodil v zaporu okrožnega sodišča v Celju redek in čuden slučaj. S. Š. bi moral odsedeti dvomesečno kazen radi hudodelstva posilstva. Ko je jetniški paznik prišel v celico, ga je jetnik udaril tako močno po glavi, da mu je prebil lobanjo. Težko ranjenega paznika so morali odpeljati v bolnico. Ko so prišli v ječo še drugi pazniki, je zblazneli Š. ranil nadaljnjih pet uslužbencev. Š. živi v fiksnih ideji, da bo moral radi svojega pravečnika na vešala. Nesrečneža so prepeljali v blaznico na Studenec.

* Roparji v snegu. Radi velikega snega je delovanje obmejnih straž zlasti v južni Srbiji hudo ovirano. Razbojniki so napadli več vlakov, ki so obtičali v snegu. Aretiranih je bilo nekaj tamošnjih kmetov, katere so oblastni organi zalotili, ko so kradli blago po vlakih.

* Razbojniške tolpe v okolici Ptuja. Po poročilih iz Ptuja in tamošnje okolice se je v zadnjem času pojavila tam številna in dobro organizirana tolpa tatov, ki ogrožajo ondotne kraje. V zadnjem času je bilo izvršenih več roparskih napadov. Najdrznejši napad je bil izvršen v noči od 15. na 16. t. m. Tolpa 13 dobro oboroženih roparjev je posejela razne posestnike v vaseh Gorišnica, Placarovci in Formin v ptujski okolici in odnesla več denarja, perila, obleke in drugih dragocenosti. Prebivalstvo je zelo razburjeno. Orožništvo je prišlo v ojačeni meri na pomoč. Nekaj osumljencev so že aretirali.

* Tat pobegnil po strelvodu. Te dni je neki detektiv aretiral v Mariboru elegantno oblečenega gospoda, ki je osumljen, da je izvršil več drznih vlomov in tatvin. Preiskava je dognala, da je ta gospod nevarni zagrebški vlomilec Albert Potočnik. Ko je aretiraneč čakal na hodniku na zaslišanje, je naenkrat odprl vrata na dvorišče, splezal po strelvodu na vrh strehe, skočil v Šolsko ulico in neznan kam pobegnil.

* Ubiti in ujeti razbojniki. Tekom prošlega leta je bilo v Južni Srbiji ubitih 18 razbojnikov in ujetih 10. Roparjev je bilo ubitih nad 80 in ujetih 70.

* Deklica na čelu vlomilske tolpe. Zagrebško časopisje poroča, da je policija prišla na sled dvema vlomilskima tolpama, obstoječima iz samih dečkov in deklic iz premožnejših rodbin, ki so po gotovem načrtu izvajali razne tatvine. Tolpi mladih vlomilcev je načelovala mlada deklica.

* Nevaren bandit v rokah pravice. Tržaška policija je ujela 24letnega istrskega bandita Callariga, ki ima kljub svoji mladosti že izredno mnogo zločinov na svoji vesti.

Iz raznih krajev

* V Rudniku pri Ljubljani je umrla v 44letu starosti ga. Minka Jebačin, soproga trgovca v Rudniku, g. Jožka Jebačina. Blag ji spomin!

* V Škofji Loki si je v tovarni klobukov «Šešir» obrezal delavec Franc Leban na stroju levo roko.

* V Trzliču je po dolgi mučni boleznii umrla gđc. Vali Engelsbregger. N. v m. p.!

* V Gorjah pri Bledu se je v tovarni pohištva «Vintgar» vsekal sekač Lovrenc Janežič v levo nogo, mizar Janez Ambrožič pa se je pri skobelnem stroju obrezal po levi roki.

* V Srednji vasi pri Bohinju je dne 18. t. m. pri prevažanju bukovih in smrekovih hlobov udaril konj Jožefa Zvana z zadnjo nogo v čelo. Zvan je padel takoj v nezavest, vendar je pričakovati, da okreva.

* Na Placarskem vrhu (v ptujskem okraju) je z nožem zaklal Jakob Peznek posestnikovega sina Franca Rojsa. Umorjenec je imel 16 vbovljajev. Morilec je pod ključem.

* V Trojanah so orožniki izsledili in aretirali že skoro dve leti zasledovanega storilca velike tatvine v Šmartnem ob Paki, Franceta Godino iz Skalic pri Konjicah.

* V Zčretu pri Celju se je ponesrečil v čepkaciji Ivana Caterja delavec Ivan Rezar.

* V Dolu pri Hrastniku je pri nakladanju podrl težek hlobo delavca Jakoba Lipovščka in mu polomil rebra.

* V Slovenski Bistrici je pričelo v petek zvečer okrog 9. ure goretii na podstrešju posopja okrajnega sodišča. Vnela se je že streha in se je bilo bati, da se ogenj razširi na vse poslopje. Ogenj pa so pravočasno pogasili.

Sokolstvo

OBCNI ZBOR SOKOLA V ŽUŽEMBERKU se vrši ob 14. uri v društveni dvorani. Brate in sestre vabi k udeležbi odbor.

TRBOVELSKI SOKOL je priredil v nedeljo 13. t. m. narodno igro «Divji lovec», ki jo je ponovil 20. t. m. Videlo se je, da se s skupnimi močmi da doseči lep uspeh. Z veseljem smo gledali mlade diletante, ki so tokrat prvič nastopili. Naše požrtvovalno učiteljstvo je bilo na mestu in pripomoglo k prireditvi z vsemi močmi. Res vsakega posebej bi morali pohvaliti, omenjamo pa le g. Playšaka ml. kot izbornega režiserja in pa Tončka (g. Gučka), katerega želimo še večkrat videti, da nas v primerni vlogi zopet razvedri. — S...

ZAGREBŠKI SOKOL V BEOGRADU. Prošli četrtek so s posebnim vlakom dospeli v Beograd zagrebški Sokoli. Sprejem je bil zelo prisrčen. Pričakovali so jih člani beograjskega Sokola, Orjuna in zastopniki številnih narodnih društev. Zagrebški Sokoli so si ogledali mesto in bili sprejeti tudi na dvoru. V Narodnem gledališču so priredili slavnostno akademijo, katere sta se udeležila tudi kralj in kraljica, ministri, poslanci ter mnogo občinstva. Člani-naradžajniki so sprejeli od kraljice okusna spominska darila.

Kako je Palirčkov Tona uničeval demokrate

(Smešna dogodbica izza lanskih volitev.)

Jedva pol urice nad Laškim trgom se nahaja mala, v zatišju ležeča vasica in v njej prebiva na svoji bolj bajtarski kakor kmečki imovini Palirčkov Tona. Steje se za bistro glavo in hoče mnogo razumeti v politiki. Pred Bogom, župnikom in ljudmi velja za vnetega pristaša klerikalne stranke in je do lanskih volitev čital le tiste liste, ki so mu bili v župnišču priporočeni. Včasih ga je sicer mikalo, da bi pogledal tudi v nasprotno liste, toda v srcu mu je vedno reklo: «Uh, uh, če župnik zvedo,

da berem druge liste, bo strašna zamera!» In te se je Tona najbolj bal.

Ko pa je lanska spomlad prinesla v deželo napoved državnozbornskih volitev, je Tona začel redno obiskovati shode klerikalnih kandidatov. Zamaknjen kakor steber je z odprtimi ustmi poslušal lepe in mnogo obetajoče besede. Najbolj pa si je zapomnil stavek, ki ga je na vsakem klerikalnem shodu čul trobiti venomer: «Kmečki stan je prvi in najbolj potreben stan, njegova zveličavna stranka pa je klerikalna stranka!»

Prišel je 18. marec, dan volitev. Praznično se je oblekel Palirčkov Tona, nadel na glavo globanji podoben žametni klobuk, obul čevlje čolnu podobne in se odpravil na volitve. Vso pot je preudarjal in sklenil: «Danes jim pokažem, preklicanim demokratom, ki niso za Koroščevo avtonomijo!»

Kakor fant, ki gre v svate, je Tona prikorakal v Laški trg. Ogledoval je sproti lepake, nalepljene po hišah in oglih. Toda mudilo se mu je, ker ni hotel po volitvi zamuditi maše. Pride v volilno dvorano in si ogleda skrinjice. Videl je vmes tisto s križem in številko 2, toda Palirčkov Tona je naglo preudaril, da je križ na volilni skrinjici gotovo le zvita vaba in da pomeni nemara novo vojno. Ko dobi kroglico, ga navdà pravo klerikalno navdušenje. Plaho upre oči v prvo skrinjico in čita: «Dr. Ku-lo-vec.» Ta je prava, reče pri sebi in spusti kroglico.

A kako se je usekal Palirčkov Tona! Na skrinjici je vendar bilo zapisano «Dr. Kukovec». Ponosen, kakor je prišel, je zopet odšel pred cerkev in tam razlagal: «Sem jih že dal, preklicane demokrate. Mi smo prvi.» In je Tona še drugod pripovedoval, da je volil avtonomijo in tisto stranko, katero je volil ves Laški trg. Tisto je že res, Laški trg je volil isto skrinjico kakor Palirčkov Tona, toda ne avtonomije, temveč — demokrate.

Palirčkov Tona menda še danes ne vé za svojo zmoto pri volitvah. Vedo pa ljudje, ki so ga opazovali. A če danes tudi izvē, mi je lahko prav, saj izvoljeni klerikalci bi tudi z njegovo kroglico ne bili izpolnili — avtonomije. P. V.

Sreča v nesreči

Krivosnosni žid Mojzes Fičafaj je imel edinega sina. Ko mu sin doraste, se zagleda v lepo krščansko deklico. Sin bi se poročil z njo, toda vera mu brani. Ker je bila ljubezen močnejša, sklene sin tako, da se tajno dá krstiti. Resnično stori tako in se kmalu nato tudi skrivoma poroči s svojo izvoljenko.

Sinova spreobrnitev ni dolgo ostala prikrita. Strašno je bil presenečen Mojzes Fičafaj in je v svoji nesreči hitel k prijatelju Aronu Kolomazu. Aron Kolomaz pa se nasmehi in reče: «Glej ga, moj sin je storil enako!»

«O, sramota!» vzklikne Mojzes Fičafaj. «In nisi tega povedal našemu čestitemu židovskemu duhovniku?»

«Sem!»

«In kaj je dejal?»

«Siromak je kakor midva: tudi njegov sin se je pokrstil!»

«O, Bog pravični!» vzdihne Mojzes Fičafaj. «Kaj bo dejal Bog naš pravični?»

«Nič!» reče Aron Kolomaz. «Tudi njegov sin Jezus se je pokrstil!»

Zanimivosti

Duh Ivana Groznega

Strahovi v bivši carski palači.

V Kremlju, bivši carjevi palači v Moskvi, v katerem stanujejo sedaj politični voditelji ruske sovjetske republike, so se začeli prikazovati strahovi. Vsi hodniki in stopnice tega ogromnega poslopja so strogo zastraženi. Po hodnikih patulirajo noč in dan težko oboroženi vojaki, ki natančno pazijo na vse, kar se dogaja krog njih.

Zato je tem nerazumljivejše, da so nedavno našli v enem številnih hodnikov mrtvo truplo stražnika vojaka, v katerega prsni je bilo zabodeno bodalo. Strašno razburjenje je zavladalo v palači, ki se je še povečalo, ko tudi najnatančnejša in najstrožja preiskava ni razrešila uganke.

Stvar je postala še zagonetnejša, ko so dan nato zaslišali obupne klice vojaka stražnika, ki je klical na pomoč. Ko je prišlo več vojakov na lice mesta, da pomagajo tovarišu, je ležal ta na tleh nezavesten. Ko se je osvestil, je pripovedoval čudno zgodbo:

Baš je bila polnoč, ko je na nekem ovinku hodnika zapazil neko moško postavo, ki je imela krvav obraz in držala v roki nekako palico s krivo kljuko. Prkazen se je pojavila brez vsakega šuma in se gibala v smeri proti vojaku, ki jo je takoj spoznal, kajti bila je podobna slikam Ivana Groznega. Prišedši bližje, je dvignila palico in zaklicala vojaku: «Vi ste Rusijo izdali in prodali, jo ugonobili in zato boste tudi vi uničeni.»

Boljševiki izražajo mišljenje, da se je skrtil v palačo kak protirevolucionar, ki si ponoči nadaja masko Ivana Groznega ter ubija in straši vpašstvo. Straže so se zaradi tega podvojile in vojaštvo je dobilo ukaz, da brez poziva ustrelji na prikazen, če bi se še pojavila. Toda vojaštvo se straže brani in ga ni spraviti več ponoči v Kremelj. Oblasti so bile prisiljene mobilizirati za to službo agente tajne policije, ki pa doslej še tudi niso ujeli strahu.

Pri arabskem preroku

Palestinski sotrudnik nekega nizozemskega lista je posetil nedavno slavnega arabskega preroka Askarija ter napisal o tem posetu nastopno:

Ne bilo bi se čuditi, če bi se v Palestini, kjer praznoverje tako bujno cvete, našlo veliko število ljudi, ki bi se pečali s prerokovanjem. Ali tam ni mnogo prerokov in baš zato ima Askari dnevno veliko število obiskovalcev. Njegov vpliv na Arabce je izredno velik.

Cul sem o tem preroku in sem se odločil, da ga poiščem ter se uverim o otroški preprostosti Arabcev v Sveti deželi. Neki moj prijatelj me je spremljal kot tolmač, ker prerok Askari govori samo arabsko in turško.

Njegovo bivališče je ob cesti v Betlehem blizu gore Sion. Stanuje v prvem nadstropju, v katero smo šli po kamenitih stopnicah, nad katerimi je viselo razobešeno perilo. Nasproti nama je prišla lepa deklica in nas odvedla skozi prijazno spalno sobo v eno čakalnico. Askari ima namreč dve čakalnici, obe jako razkošno opremljeni.

Prerok je imel baš obisk in midva vsa morala čakati. Tla in stene so bile pokrite s tolikimi preprogami, da bi se z njimi mogla pokriti vsa hiša. Nekatere preproge so bile

zelo lepe in dragocene. Ob stenah so stali divani in naslanjači prevlečeni z belimi prevlekami, ki so jih sneli le ob svečanih prilikah. Vse je napravljalo vtis bogastva. Slike Arabcev in Turkov so krasile stene. V čakalnici sta sedela še dva Arabca in neki šaik (poglar) z belo ruto okrog fesa. Vsi so pili črno kavo.

Čez pol ure je prišel Askari, mož med 35 do 40 leti, krepke postave, z dolgo črno brado in s svetlimi prijaznimi očmi. Bil je preprosto oblečen. On drugače sprejema posetnike v dolgem nagubanem plašču in z zelenim šalom okoli glave. No, to pot je prišel le kot navaden človek, ki hoče s svojimi prijatelji malo kramljati. Najprej se je obrnil k arabskim posetnikom in kmalu sva vedela, kakšna je bila svrha njihovega obiska. Šeiku je Askari pred dvema letoma prerokoval, da mu bo kmalu umrla žena in da se bo čez dve leti oženil z mlado devojkjo. Vse to se je zgodilo in sedaj se mu je prišel šaik zahvaliti za srečno prerokovanje.

Ko so Arabci odšli, je prišel Askari k nama. Rekel sem mu, naj mi pove kaj o moji bodočnosti kakor tudi iz prošlega življenja. Askari je vzel svinčnik in papir, me vprašal za krstno ime in za ime moje matere ter napisal z neverjetno hitrostjo mnogo vrst arabskih števil, pod katere je postavil črto. Nato se je zagledal v strop, napisal pod omenjene številke še neke hieroglife ter me začel izpraševati.

Moram priznati, da mu nisem točno odgovorjal in da sem ga zaradi tega zavedel na krivo pot. Pripovedoval mi je celo vrsto romantičnih pustolovščin iz mojega življenja, za katere sem prvič zvedel šele iz njegovih ust. Z naravnost neverjetno sigurnostjo mi je pripovedoval vse te budalosti. Čim je našel na podlagi mojih opazk kako oporišče, ga je znal izkoristiti z veliko spretnostjo. Vedel je n. pr., da sem rodem iz Evrope, zato mi je tudi rekel, da se bom skoro vrnil v Evropo, kar seveda Evropejci po navadi store.

Ko je slišal, da nameravam o njem pisati v časopisju, mi je prerokoval slav. Ko smo začeli govoriti o politiki, mi je takoj dejal, da bom vodja velike stranke.

Razumljivo je, da Askari s svojim prerokovanjem med Arabci izborna uspeva. Ti odgovarjajo na njegova vprašanja prostodušno in odkritosrčno, a Askari kot dušeclovek in izkušen poznavalec ljudi izvaja iz teh odgovorov svoja prerokovanja. O njem je izšla debela knjiga v arabskem jeziku. V njej pripoveduje, kako prihaja duh nad njega in kako čita usodo v zvezdah.

Na koncu sem ga vprašal o bodočnosti Palestine. Odgovoril mi je z veliko sigurnostjo: «Palestina bo doživela deset sirašnih let. Tri strašna leta so že minila in jih ostane še sedem. Arabci in Judje se bodo končno pomirili, vendar bodo Judje obvladali položaj. Amerika bo postala močna zaščitnica Palestine. Sicer bo Anglija odbržala protektorat, vendar bo imela Amerika večji vpliv. Anglija bo zaposlena z drugimi posli kakor n. pr. z irskim vprašanjem. Pred dvajsetimi leti sem bil prerokoval, da bo Palestina pršla v angleške roke. To je že napisano v moji knjigi.»

Potem me je še zaprosil za vizitko in mi pokazal veliko število takih posetnic znanih Angležev in Arabcev.

Škarje v želodcu

Ameriškemu zdravniku Gallu se je pripetila posebno neprijetna nezgoda. Ko je nekemu svojemu pacientu operiral želodec, je v naglici pustil male operacijske škarjice v želodcu in nato želodec naglo zašil. Šele ko se je bolnik prebudil iz omame, se je zdravnik spomnil svoje pozabe. Moral je torej bolnika ponovno spraviti na mizo, razparati mu želodec in izvleči škarje, s čimer je pacienta ponovno spravil v smrtno nevarnost. K sreči se je tudi druga operacija posrečila.

Bolnik je ozdravel, vendar pa je proti zdravniku vložil tožbo radi bolečin, ki mu jih je povzročil z nepreviđnostjo in dvojno operacijo. Vrhovno sodišče v New Yorku je zdravnika Galla resnično obsodilo na 4000 dolarjev odškodnine radi — pozabljenih škarij.

To vseeno ni prvi tak slučaj. Neki glasovit pariški zdravnik je z ozirom na take nezgode izjavil nekemu novinarju, da nikakor niso redki slučajji, da zdravniki pri operaciji pozabijo v bolnikovem telesu kak drobnejši predmet, iglo, pinceto ali kaj sličnega. V ostalem se taka stvar hitro popravi in niti malo ne zmanjšuje ugleda zdravnikom, ki dnevno z operacijami rešujejo na tisoče in tisoče življenj.

× Lenin umrl. Kakor poročajo iz Moskve, je v ponedeljek zvečer umrl v Gorkem prvi predsednik sovjetske republike Lenin, katerega pravo ime je Vladimir Iljič Uljanov. Njegovo truplo se prepelje v Moskvo. Njegova smrt je nastopila nenađoma, ko so se že kazali znaki, da bo ozdravel.

× Obstrelevanje meseca. Tudi s to možnostjo že računajo, seveda v Ameriki, kjer so v vsakem oziru bolj iznajdljivi nego smo v Evropi. S tem vprašanjem se bavi ameriški profesor Goddarel. Učenjak je sestavil posebne vrste rakete, s katerimi upa prodreti preko območja zemlje, ki vleče vse stvari na sebe. Ako res prodre skozi to območje, ne more zemlja več potegniti nase izstreljene snovi. Da bo pa učenjak z raketo zadel baš mesec, še pa seveda ni rečeno.

× Najstarejša žena na Angleškem. V Londonu je umrla Marija Garre v starosti 107 let. Kdila se je v dobi, ko je Evropa živela še v znamenju Napoleona. Do svoje smrti je bila vedno čvrsta in zdrava. Najstarejša žena je sedaj 104 leta stara Ana Hookinova, zelo bogata vdova. Popolnoma je zdrava in zadovoljna, rada pije pivo in na dan pokadi 10 cigaret.

× Živ sežgan. V italijanskem mestu Celanu je neki Francesco Tomei dne 29. decembra ponoči odprl relikvije nekaterih mučenicov iz leta 1600., ki so se hranile v cerkvi. Sipe relikvij je zločinec pobil in kosti mučenicov raztresel po tleh. Prebivalstvo je vest o tem zločinu silno razdražila in sklenilo je, da poišče samo zločince in da se maščuje. Zločince so orožniki kmalu aretirali. Razjarjena množica je hotela iztrgati zločince orožnikom in ga kamenati. Le s težavo so spravili zločince do vojašnice in ga tam zaprli. Toda kakih 7000 ljudi je navalilo na vojašnico, zgrabilo zločince in ga potem na trgu do krvi preteplo. Razjarjena množica pa se s tem še ni zadovoljila. Obesila je zločince na kol, ga polila z bencinom ter sežgala živega. Ko je bila sodba izvršena, se je množica mirno razšla.

× **Smrt bogate beračice.** Nedavno je v Nürnbergu v Nemčiji umrla vdova nekega izvoščka, stara 80 let. Četudi je imela lasno hišo, je vendar dnevno beračila po mestu. Ko je na ulici štela in urejevala večji šop bankovcev, ki jih je priberačila, jo je zadel mrtvoud. Ko so nato pregledali njeno stanovanje, so v predalih velike stare omare našli cele zavoje nevrednih nemških bankovcev, mnogih še izpred vojne. Vrednost ostale njene zapuščine presega številne milijarde, toda vseeno — le v nemških markah.

× **Nasedel je.** Prejšnji največji nemški parobrod «Vaterland», sedaj imenovan «Leviathan», je pred vhomom v njujorško pristanišče nasedel na nekak greben v morju. Potniki so se morali vsi izkrcati, nakar se je skupni moči deseterih manjših parnikov posrečilo, da so morsklega velikana razgibali in spravili z dilce.

× **«Coprnic» po sili.** Italijanski listi pričbujejo dogodek iz Pesara, ki dokazuje, da srednjeveški predsodki še vedno vladajo med nekim italijanskim prebivalstvom. Neki Cezar Fattori in vsa njegova obitelj je obolela na čudnem vnetju desne roke, ki jim je onemogočalo vsako delo. Fattori je bil prepričan, da to povzročuje neka Roza Barbieri, ki jo tamošnji prebivalci smatrajo za «coprnic». Podal se je torej k njej in jo z revolverjem v roki prisilil, da je priznala svojo krivdo in se obvezala, da bo s poljubom zopet odstranila «prekletstvo» z njegove obitelji. In resnično so čez osem dni ozdravili Fattori in vsa njegova obitelj, kakor je Fattori sam izjavil na policiji. Zaradi grožnje z revolverjem pa je vseeno moral prestati primerno kazen, dočim «coprnic» niti niso poklicali pred sodišče.

× **Odprava mnogoženstva na Turškem.** Iz Angore poročajo, da so poslanci sklenili, da se odpravi mnogoženstvo. Vsak mož bo smel imeti le eno ženo. Ako bi kateri vendar vzel drugo, ima prva žena pravico na ločitev zakona. Vendar je predviden tudi še poseben slučaj, v katerem bo smela imeti mož dvoje žen, in sicer v slučaju, da je prva žena bolna in neplodovita.

× **Tajinstveni dragulji v Njujorku.** V Njujork je pred dobrim tednom dospelo mnogo draguljev, med njimi tudi 15 smaragdov, ki po svoji velikosti in krasnim bleiskom nadkriljujejo vse doslej najdene smaragde. To drago kamenje, ki je dospelo v Njujork na prodaj, je v krogih bankirjev vzbudilo ogromno zanimanje. Carinske oblasti so dovolile uvoz z opazko, da je drago kamenje naslovljeno na nekega znanega njujorškega draguljarja. Edino zanesljivo se ve, da smaragdi potekajo iz Rusije; knez Juzupov, ki je dragulje videl na carinarnici, trdi, da pripadajo pokojni ruski carici. Ta izjava kneza Juzupova je naravno še bolj povečala zanimanje in njihove neverjetne cene.

× **Drobni biseri, ki so jih pozobali purani.** Bivši španski ministrski predsednik Romanones prebiva na svojem gradu in je zaenkrat zaposlen z nakupovanjem tisočeriš puranov. Tako hoče pridobiti nazaj več sto drobnih biserov, ki jih je njegov štiriletni vnuk natrosil jati puranov, ki so jo pred božičem gnali mimo gradu v trg naprodaj. Mali vnuk je videl, da je gonjač puranom natrosil koruze in drugega zrnja. Zato je hitro letel v zgornjo sobo, poiskal v omari neko posebno škatlo in iz nje skozi okno natrosil puranom hrane. Zal pa to ni bilo zrnje, temveč sami drobni biseri, ki jih je

grof Romanones hotel pokloniti za božično darilo svoji hčerki, otrokovi materi. «Razsipnost» malega vnuka je prišla šele popoldne na dan, ko so bili purani že davno odgnani na trg in razprodani. Grof Romanones zdaj žurno skuplja purane v okolici, nakupil jih je že več tisoč in res našel že okrog 100 biserov. Toda ko se je vest o celi prilogbi raznesla med ljudi, je vse začelo kupovati purane, vsak je v njem hotel najti biser. Prodajalci puranov pa so začeli navijati cene, da je končno policija morala s strogimi nastopi preprečiti nadaljevanje komedije s pozobanimi biseri.

× **Čebele pregnale celo rodbino.** V nekem mestu v Angliji je navalil te dni v stanovanje nekega krojača cel roj čebel in se pričel naseljevati po vseh kotičkih. Roj je končno prisilil vso rodbino, da je izpraznila stanovanje.

Predpustne zgodbe

(Zbral in zapisal Anton Stražar.)

1.) ZLODEJ, KAJ POTREBUJEŠ?

Bilo je ravno tako v predpustu, mrzlem in veselem kakor seveda pred leti. V koči onstran brega, kjer je kočarica točila žganje, so nekega večera sedeli za mizo trije pivci in polagoma praznili frakeljne. Kočarica je dremala pri topli peči, ne meneč se za goste. Ker je vrhutega bila še precej gluha, so se ti trije ptički na glas pogovarjali, kakor sledi:

«Ti, Francon,» pravi prvi, «misliš, da ne bi kazalo našemu županu malo — dimnik omesti?»

«E, kaj bi študirali, Jernač; kar na delo! Eden se spusti po vrvi v dimnik, dva pa morata po vrvi zopet izvlačiti prašičje ude... Kapa kosmata, to se bomo mastili! Župan bo lahke roke pogrešil kako suho gnjat.»

«Bratca, vajini pogovori so pametni,» prikima zdaj še tretji. «Kar na delo, noč je prava!»

«Pa hajdimo!» odloči končno Jernač in se obližuje krog ust, kar tako vpliva na oba tovariša, da vstaneta in se za Jernačem izmuzneta skozi vrata...

Delo jim je šlo prav po sreči. Francona sta spustila po vrvi v dimnik, sama pa vlekla polagoma in sproti odvezovala lepe prašičje kose ter jih basala v vrečo. Ko sta končno hotela potegniti še Francona, pripojejo po vasi fantje. Tovariša pobereta vrečo s predpustnimi odpustki, se zmuzneta po strehi navzdol in jo odkurita urnih krač... Francon pa je ostal v kuhinji, prepuščen svoji usodi.

Cukal je, cukal Francon za vrv, v znamenje, naj ga tovariša potegneta na plan. Ker ni bilo nič odgovora in je tudi sam začul fantovsko petje, je vedel, koliko je ura bila... Toda Francon ni imel ajdovih plev v glavi.

Vrv potegne k sebi, se oplete krog in krog, lice si namaže s sajami in sede na ognjišče, čakajoč jutra in nadaljnjih dogodkov.

Rano je vstala mati županja, ko se še ni zdanilo. Hudo se je prestrašila, ko je na ognjišču zagledala črno postavo, opasano z vrvjo. «Sam zlodej je tu!» je pomislila naglo in nemudoma hitela klicat soseda

Brgleža, ki je znal vedeževati in zavračati budega duha.

Brglez hitro pride na lice mestā, napravi svoje križe in vpraša črno pošast na ognjišču:

«Zlodej, kaj potrebuješ pri tej hiši?»

«Svežega zraka!» odločno odgovori vrazji Francon.

Brglez ročno odpre kuhinjska vrata in zapovē:

«Poberi se torej!»

Francon scveda uboga, smukne skozi vrata in izgine, še preden je Brglez za njim napravil svoje tri križe.

Ko pa sta nato župan in županja pregledala vso kuhinjo in tudi strop, sta na veliko začudenje opazila, da so izmed mesa izginili najlepši kosi. Župan tedaj zmaje z glavo, rekoč:

«Kdo bi verjel, da zlodej ne pobira le grešnih duš, temveč tudi prašičje kose!...»

Kako so se gostili trije tatinski ptički in s čim si gasili žejo, tega pa zgodba ne povē.

Za smeh in kratek čas

Opasen ugriz.

Ožbovt: «Gospod, doktor, ug iznil sem se nehote na jezik, pa me strašno boli.»

Zdravnik: «Zal, da vam v tem primeru ne morem pomagati.»

Ožbovt: «No, in če sem bolan na steklini?...»

Zakaj?

«Gustlček: «Povejte mi, afa, zakaj naša ura ne bije nikdar več ko dvanajst udarcev.»

Ožbovt (premišljuje in končno reče): «Zato, ker bi trinajst udarcev pomenilo nesrečo.»

Konjske sile

Odjemalec (v mesariji): «Vi gotovo izdelujete klobase in salame s stroji na pogon, kajne!»

Mesar: «Zakaj to mislite?»

Odjemalec: «No, ker imajo vaše klobase duh po... konjskih silah...»

Uslužnost.

Trgover: «Če bi imel sedajle na razpolago postrežčka, bi vas dal ven vreči.»

Agent: «Koliko plačate, da vam ga poiščem?»

Izkušnja.

Gospa, gledajoča jahajoče vojake: «Konjenica je pa res najboljši oddelek vojske!»

Kuharica: «Da, da, a pešci so zvestejši.»

Jasno.

Kapetan (rekrutu): «Kaj bi storil, ako siražiš skladišč za smodnik, pa naenkrat trešči strela vanj?»

Rekrut. «V zrak bi zletel, gospod kapetan.»

Neljub spomin.

Micka (nežno): «Ti France, ali poznaš ono pesem, Rdeči ogenj brez plamena...?»

France (nervozno): «Prosim te, ne spominjaj me v nedeljo na službo, saj veš, da sem kurjač v tovarni!»

V zadregi.

Profesor: «Videl sem vas snoči v mraku šetati se z neke gospodično po parku, ali je to vaša sestra?»

Diak: «Se ne... gospod profesor...»

Ni mogel izbrat.

Sodnik: «To je za vas zelo obtežujoča okoliščina, ker ste svojo žrtev ubili z navadnim kuhinjskim nožem.»

Obtoženec: «Kako pa naj bi si kupil boljši nož, ker nisem imel denarja...»

Zagovoril se je.

Tat: Gospod sodnik, tožitelj dvakrat laže, ko mi očita, da sem ukradel zlato uro. Prvič ure sploh nisem ukradel in drugič ta ura ni bila zlata.»

Sodnik: «No, odkod pa veste, da ni bila zlata?...»

Lep urad.

Sluga stopi v pisarno, v kateri pisar spi in smrči med kupi papirja, ter ga prične buditi: «Gospod pisar!...»

Pisar: «A, a...»

Sluga: «Poslal me je gospod načelnik, da vas prebudim, ker tako močno smrčite, da on ne more zaspati...»

Raztresenost.

Profesor: «Danes zjutraj sem pozabil neke svoj dežnik.»

Zena: «Kdaj si pa to opazil.»

Profesor: «Ko je nehalo deževati in sem ga hotel zapreti, pa ga nisem imel v rokah...»

Svatevske oblačilo.

Gervazij: «Razodeni mi, prijatelj, zakaj gre vsaka nevesta v belem oblačilu pred oltar?»

Protazij: «Lej ga, bela barva pomeni veselje, in poročni dan je vendar najveselejši v njenem življenju.»

Gervazij: «Oh, zdaj pa že razumem, zakaj ima ženin črna oblačilo.»

Cvet mladosti.

Starejša gospodična je šla k modistinji, da ji okraši klobuk. Modistinja ji vtakne za klobuk velik svilen cvet, toda gospodični cvet ne ugaja.

«Ampak poslušajte, gospodična,» ji prigovarja modistinja, «ta cvet na klobuku vas napravi deset let mlajšo!»

«A takol!» se začudi stara gospodična, «tedaj pa zataknete za klobuk kar dva cveta!»

Tuji grehi.

Katehet vpraša v šoli Matevžka: «Mi veš naštetih devet tujih grehov?»

«Tisto pa ne,» se odreže Matevžek. «Pri spovedi se še lastnih ne spomnim, kje bi tedaj vedel za tuje grehe!»

OPOZORITEV IZSELJENCEV, KI NAME- RAVAJO V ZEDINJENE DRŽAVE.

Izseljeniški komisariat v Zagrebu objavlja nastopno:

Nekateri listi so že parkrat objavili članke o tako zvanih «kontraktnih delavcih», ki se dospevši v Ellis Island pri Njujorku, morajo takoj vrniti nazaj, ker jim ameriški zakon ne dopušča priselitve.

Ker naši izseljenci, ki ne vedo točno, kaj pomeni «kontraktni delavec», v tem oziru največ trpijo, smatra Izseljeniški komisariat potrebno, da jih o tem informira.

Že od leta 1885. je priseljeniški zakon Zedinjenih držav zabranjeval dohod «kontraktnim delavcem», to je onim, ki so že v domačem kraju bili najeti za delo. Povod temu zakonu je bil ta, ker so ameriški poslodavci potom svojih agentov pridobivali delavce v starem kraju in jih nato odpravljali v Zedinjene države, s čimer so izrabljali ne-

vednost tujcev v pogledu ameriških razmer. Poslodavec se je obvezal, da bo takim najetim delavcem plačal vožnjo pod obvezo, da bodo pri njem določeni rok delali za najmanjšo mezdo. Tak postopek poslodavca je povzročil splošno zniževanje mezd ameriških delavcev, ki so bili zaposleni v istem delu, enako pogubno pa je deloval tudi na ameriško tržišče.

Tista leta je dospelo v Zedinjene države obilo mozemcev ravno zaradi mamljivih obetov poslodavcev, ki so stremeli v vsakem oziru, da dobijo vredne delavce.

Da to prekine, je kongres Zedinjenih držav osvojil «Zakon o kontraktnih delavcih». Ta zakon označuje kot kontraktnega delavca vsakega onega tujca, ki d'upe v Zedinjene države na nagovor, ponudbo ali obet dela, najsi bo resničen ali lažniv, ali pa dospe na izrecno dogovorjeno ali prikrito pogodbo za kakršnokoli delo, kakor tudi oni delavci, ki dospejo v Zedinjene države vsled oglasov, objavljenih ali razpečanih v inostranstvu.

Omenjeni zakon zabranjuje vsako ponudbo dela, ako se sprejem s strani priseljence lahko smatra kot pogodba. Zakon prepoveduje vsako obetanje, da bo priseljenec v Združenih državah dobil delo. Tudi če bi prijatelj sporočil domov svojemu prijatelju ali sorodniku, da mu je njegov poslodavec ali predstojnik obljubil, da tudi njega sprejme v delo, se lahko zgodi, da oblasti v Nju-

jorku takemu priseljencu zabranijo obstanek in ga vrnejo nazaj domov.

Kakor razvidno, je zakon o kontraktnih delavcih zelo strog ter zabranjuje pristop v Zedinjene države kratko rečeno vsem onim, ki si osigurajo posel pred svojih odhodom iz domovine. V dokaz tega se navaja, da je leta 1914. bilo vrnjenih 2793 takih kontraktnih delavcev.

Navedeni zakon ima tudi gotove izjeme: Priseljenci, ki pripadajo gotovim poklicem, lahko dospejo tudi tedaj, ako se v naprej pogodijo za posel, to so: igralci, umetniki, predavatelji, pevci, bolničarke, duhovniki, vseučilišni profesorji, priznani zdravniki, hišni sluge in služkinje (ne pa osebni služitelji) ter osebe, ki dospejo v Zedinjene države v svrhu kake razstave, ki jo je kongres odobril.

Med izjeme spadajo tudi strokovni delavci, ako v Zedinjenih državah ni delavcev dotične stroke, toda pod pogojem, da jim je dohod v naprej odobrilo ministrstvo dela Zedinjenih držav.

Opozarjajo se izseljenci na te stroge odredbe zakona o kontraktnih delavcih, ker je kršitev glede na strogost priseljeniških oblasti v Zedinjenih državah nemogoča, in mora nazaj vsakdo, ki ravna nasprotno. In če te iz ameriškega pristanišča, kjer misliš, da si že na cilju svojih načrtov, vrnejo nazaj, pomeni to veliko denarno, čisto pa tudi moralno izgubo.

Za naše žene in dekleta

Enakopravnost ženstva

Borba za žensko enakopravnost se vrši po vseh kulturnih državah. Vendar so povsod v ospredju borbe le posamezne prvoboriteljice, dočim se večina ostalega ženstva za vsa ta vprašanja mnogo manj ali tudi prav nič ne zanima.

Ženske prvoboriteljice to brezbriznost zelo ostro obsojajo. Francozinja Alice La Marière razpravlja o ženskem vprašanju z raznih strani ter graja uradnice, učiteljice, zdravnice, odvetnice, ki so zadovoljne le s poklicem, katerega se dosegle, a se ne brigajo za javno življenje. Matere in gospodinje se posvečajo le svoji družini, drugo jim pa ni mar. Vojne vdove, ki bi se morale z največjo vnemo zavzemati za volilno pravo, se vdajajo malodušju. Dekleta streme bolj po gospodarski nego politični samostojnosti. Tako pravi Francozinja, ki je mišljenja, da so Francozinje v tem pogledu mnogo manj zavedne nego ženstvo drugih narodov.

Ta ženska brezbriznost za javno življenje in politiko, kakor zatrjujejo mnogi pisci, ki se pečajo z ženskimi vprašanji, ni tako brez podlage in uemeljitve. Mati s kopico otrok je navezana na dom mnogo bolj nego oče, in po naravi je dan ženi prvi poklic — materinstvo. V interesu človeštva je nedvomno, da mati vzgoji iz svojih otrok ljudi, ki so vredni člani v človeški družbi. Ako se bo mati brigala preveč za javno življenje, hodila po shodnih in v javnih govoricah nastopala, ne bo imela za svojo deco dovolj časa. Tako govore nasprotniki tega, da bi bile ženske prav v vsem enakopravne z moškimi.

Nedvomno je, da imata obe strani mnogokaj prav. Ženske prvoboriteljice, ki pretiravajo, gotovo malo mislijo na poklic, v katerega je narava uklenila ženstvo, to je materinstvo, in iz katerega ni izhoda. Mati se ne more več tako svobodno gibati kakor

se lahko in se često mora oče, ki je hranitelj svoje rodbine. Volilno pravico, v prvi vrsti aktivno, bo ženstvo gotovo doseglo sčasoma v vseh kulturnih državah. Barbarsko mišljenje, da je ženska manj vredno bitje, pač mora povsod po svetu nehati. Ženstvo ima svoje dolžnosti in pravice, kakor ima na drugi strani moški svet svoje dolžnosti in pravice.

Arabske žene

Kakšna ženska je lepa pri Arabcih.

Pojem ženske lepote je silno svojeglaven, ker imajo vsake oči svojega mojstra. Vsaj pri nas v Evropi je tako. Pri Arabcih je pa to čisto drugače in veljajo pri njih za žensko lepoto gotova stara pravila, ki so nekake dogme za Arabce. Evo, kaj pravijo arabski učenjaki:

Za soprogo si izberi žensko, visoko, niti — belo niti suho. Njeni črni lasje naj bodo slični perju samea noja, želo naj bo visoko, obrvi goste in v obliki loka. Njene oči naj bodo črne in kakor pri gazeli podaljšane napram sencem. Nos naj bo dolg in tenek z velikimi nozdrvi. Usta morajo biti majhna, zobje, kakor biseri nanizani na podlagi korala, ustnice tenke in rdeče, vrat bel, dolg in čvrst, rame široke, prsi čvrste in visoke. Biti mora vedno ljubezniva in jasnega obraza. Naj nikdar ne jezi moža, ne sosedov in njen jezik naj bo kratek. Potrebno je, da je razumna, temeljita, gospodinjska in da rada zardi. Ako najdeš takšno žensko, pomeni največjo srečo, toda, ako te ne mara in zapusti, vedi, da je to tvoja smrt.

S tako lepoto bi mogel biti tudi Evropejec popolnoma zadovoljen. Samo arabska ženska lepota ne traja dolgo časa. Vroče arabsko solnce in tamošnje podnebje povzročata, da Arabkinja prehitro ostari. Vrhu tega mora Arabkinja še težko delati. Zato je povsem raz-

umljivo, da tamošnje mladenke že s 25. letom izgledajo kot starke. Ker je mladost v Arabiji tako kratke dobe, zato jo uživajo hitro in strastno, kar je že v naravi Orientalca. Kakor noč v puščavi preide v dan brez prehoda, tako tam tudi starost pride nenadoma.

Nekemu potniku se je pripetilo nekoč naslednje: Ob puščavi je naletel na zgrbančeno stariko, poleg katere se je igrala deca. Na potnikovo vprašanje, koliko je stara, je pokazala na deco, češ, to so moji vnuki in vnukinje. Po daljšem razgovorjanju je šele povedala, da je stara — 26 let. Torej 26letna babica. Pri nas se v taki starosti silno mnogo mladenk šele poroči. V Arabiji je čisto navadno, da se poročijo 12letne deklice in imajo otroke. Zato pač tudi 26letne stare mamice niso redkost. Seveda pomaga tudi tako hitra poroka k temu, da mladostna svežost arabske ženske s takšno hitrostjo zvane.

Za kuharice

Sladke pogačice. V 12 dekagramov sladkorja v prahu vbiješ dve jajci in stepeš v peno. Med raztepavanjem dodevaš polagoma v celem 15 dekagramov moke in nekoliko vaniljnega sladkorja. Iz tega testa izrežeš z vinskim kozarcem pogačice, ki jih položiš v z mastjo namazano primerno posodo ter jih postaviš preko noči, da se osušijo. Naslednjega dne jih peči 3 do 4 minute.

Krompirjevi rezanci. Kilogram kubačnega, olupljenega krompirja zmečkaj na deski, prideni 25 do 30 dekagramov moke, 1 rumenjaki, nekoliko osoli in napravi iz tega čvrsto testo, ki ga pustiš nekaj časa na miru. Potem ga razrežeš v debele plasti in vsako plast zvaljaš za prst debelo, razrežeš na centimeter debele kose in na deski zvaljaš v rezance. Rezance deni v nekoliko osoljeno, vrelo vodo in jih pusti nekoliko minut kuhati. Potem jih odcedi in praži v z mastjo praženem zrcobu ali drobčinah. Med praženjem jih moraš mešati. Ko je jed gotova, natrosi nanjo stolčenega maka s sladkorjem ali pa stolčenih orehov s sladkorjem.

Čebula je zdrava jed. Tako vsaj pravijo. Francoski zdravnik Leclere popisuje v nekem zdravniškem časopisu primere, kjer se je izkazala čebula kot izvrstno zdravilo pri boleznih na jetrih, pri vodenici in pri revmatizmu. Zdravilno moč dajejo čebuli natrijeve in kalijeve soli, sladkor, ki ga vsebuje čebula 6 odstotkov, in pa neko eterično olje, ki se izloča v ledvicah. Najbolj učinkuje zrela čebula, če jo ješ sirovo. Veliko sirove čebule pojedo v naši državi v Srbiji, Bosni in v Hrvatski. Zato pravijo, da baš zaradi velikega uživanja čebule v teh krajih dočakajo ljudje visoko starost.

Razni nasveti

Zopne ure se ne smejo polagati na mrzlo podlago, kakor marmornato ploščo, steklo, kamen in podobno, ker hlad kvari zelo občutljivi mehanizem ure. Ravno tako ni dobro, da ura leži, nego jo je treba obesiti, da tudi preko noči ostane v istem položaju kakor podnevi. Najbolje je, če jo položiš v za to pripravljeno škatlico in obesiš na nalašč za uro pripravljeno stojalce.

Madeži od črnila na obleki in perilu se odpravijo lahko z mlekom. Kosič, kjer se nahaja madež, se namoči v posodo z mlekom in se pusti namakati eno do dve uri. Na to se

opere v milnici (zajlucici). Ako se madeži še poznajo, se to čiščenje tolikokrat ponovi, da madeži izginejo.

Kako se perejo preproge. Najprej je potrebno, da se preproga dobro izpraši. Najprej jo tolčeš s prašnikom na eni strani in jo na tej strani potem dobro izkrtičiš, potem storiš isto na drugi strani. Končno jo še ponovno temeljito izkrtičiš na obeh straneh. Ko imaš preprogo tako očiščeno, jo razprostereš na čista tla in jo pričneš prati. Za pranje je treba pripraviti nastopno zmes: 1 liter vode, 30 gramov sode, 15 do 20 gramov dobrega mila in 30 gramov boraksa. Vsa ta zmes naj se zavre, potem se odstavi in pridene še 10 gramov salmijaka. Ko se tako prirejena tekočina ohladi, se z njo pere preproga, in sicer namočiš krpo v tekočini ter brišeš tekočino. Krpa ne sme biti preveč mokra. Kadar se krpa zamaže, jo zopet izpereš v tekočini in nadaljuješ čiščenje. Ko je na ta način preproga očiščena, jo obrišeš s suho krpo.

Deske v kuhinji ostanejo čiste in bele, ako se odrgnejo z izžeto limono in nato oplaknejo s hladno vodo.

Lepota? Svežost mladosti? Priljubljena vnanjost? Vse to si lahko ohranite in za-
brani prerano ostarelost samo, če racionalno negujete svoj obraz, svoje telo, svoje lase in svoje zobe. Izrednega učinkovanja so že čez 25 let priljubljeni Elza-preparati za negovanje lepote, kakor: Elza-obrazna in kožo obvarujoča pomada, 2 lončka z zavojnino in poštino vred 25 dinarjev, Elza-pomada za rast las, 2 lončka z zavojnino in poštino vred 40 dinarjev, z 10%nim doplačilom, in drugi Elza-preparati, kakor Elza-cvet za lase, Elza-voda za usta, Elza-kolonjska voda itd. Vse navedeno razpošilja: Lekarar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elza-trg št. 360, Hrvatsko. (e)

PRED NAKUPOM

si naj ogledajo ženin in neveste raznovrstno modno volučno blago za ženske in sukno za moške obleke, platno za rjuhe, belo platno, šifon, gradel za žimnice, koltrce, flanel odeje in rjuhe ter raznovrstno drugo blago. Pri večjem nakupu 10% popusta. Samo češki izdelek.

ANTON SAVNIČ v Škofji Loki.

Bukovo oglje, sposobno za eksport, kupuje po najvišjih dvovalnih cenah družba „Carbonaria“, Kočevje.

Znanja želi bivši rudarskopisarski nameščeneec v najlepši moški dobi, ki se želi preseliti nazaj na svojo staro mesto na Francoskem, s samostojno gospodstvo ali s vdovo v starosti od 20 do 35 let. — Cenjene ponudbe s sliko pod „Rudar 1985“ na upravo „Demovine“. Tajnost zajamčena. 6

Kupite in berite
„Poper in paprika“

hudomušne kratkocasnice.

Cena 3 Din, po pošti 3 Din 50 p.

Dobiva se v Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Priporočamo Vam, da si kupite

obleke,

pelerine, suknje, hlače itd., dežne plašče iz gume, vsakovrstno perilo za lovce, gozdarje, uradnike, delavce po najnižji ceni le pri konfekcijski industriji

Drago Schwab, Ljubljana

Dvorni trg št. 3 (pod Narodno kavarno).

Največja zaloga vsakovrstnega blaga za moške in dečke. Zabejavajte vzorce!

Naročeno blago se razpošilja po poštne povzetju. V lastni režiji se izdelujejo usojeni (kožni) rekoli, hlače in čepice v črni, rjavi in sivi barvi.

Obleke po meri.

ZA NAKUP pomladanskega in letnega blaga za ženske in moške

obleke, ki je pravkar došlo, potem perila, šifona, kolenine, oksforta, cefira, cvilha, odel, kočev, posteljnih garnitur l. dr.

samo češkoslovaški izdelki

se priporoča domača trgovina

pri „ČEŠNIKU“ v Ljubljani, Lingarjeva-Stritarjeva ulica.

Zlasti se opozarjajo na to trgovino neveste in ženin, ki nakupujejo opremo (haliz). — Cene izredno nizke in zmerne.

Imaš ti solčne pege, zajedavce, nabore, ogrce?

Uporabljaljaj Elza-obrazno pomado!

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in lepe roke?

Uporabljaljaj Elza-obrazno pomado!

Ali se ti roke in obraz občutljivo pozimi in ob vetru?

Uporabljaljaj Elza-lilijino mlečno milo!

Ali želiš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?

Uporabljaljaj Elza-lilijino mlečno milo!

Ali se pritožuješ o izpadanju las, prhaju in osivelosti?

Uporabljaljaj Elza-pomado za rast las!

Ali želiš bujne mehke in lase?

Uporabljaljaj Elza-pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš, da bi te povsod radi videli? Ali se hočeš veseliti svoje slike v zrcalu? Poskusi prave Fellerove Elza-preparate in kmalu boš rekel tudi ti, kakor vsakdo:

TO JE ONO PRAVO!

Išči v vseh poslovnih mestih samo prave Elza-preparate lekararja Fellerja. Ako naročiš naravnost, te stane z zavojnino in poštino vred, če denar naprej pošlješ ali sprejmeš po povzetju: 2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 Din; 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 Din; 4 veliki kosi Elza-lilijinega mlečnega mila 40 Din.

RAZLIČNO: Lilijino mleko 10 Din; brkomas 4 Din; najfinjši Hega-puder dr. Klugerja v velikih originalnih škatlah 25 Din; najfinjši zobni prašek „Hega“ v patentnih dozah 15 Din; puder za dame v vrečkah 4 Din; zobni prašek v škatlah 4 Din, v vrečkah po 3 Din; sachel (dšava) za perilo 4 Din; šampon za lase 2'50 Din; rumenilo za obraz, 12 pisnov 20 Din; najfinjši parfemi od 20 Din navzgor; cvet za lase 25 Din; Elza-katranovo milo 6 Din. Pri razpošiljanju različnih predmetov se zaračunavata zavojnina in poština posebej.

K tem cenam se pritočunava še 10%no doplačilo. Naročilna pisma naj se naslavljajo takole:

EVGEN V. FELLER, lekarar, STUBICA DONJA, Elza-trg št. 360, Hrvatsko.

MLADA DOMOVINA

Zakaj je morska voda slana?

Norveška pripovedka.

I.

V neki deželi blizu velikega morja sta živelata dva brata. Eden je bil siromak, a drugi bogat. Bližali so se božični prazniki in ta siromašni brat ni imel ničesar, da se prehrani, a kako naj še praznike nekoliko boljše proslavi. Bogati brat mu je prej često pomagal ali sedaj mu ni hotel več. Ko ga je nekaj dni pred prazniki videl prihajati k njemu, se je razjezil in ni čakal, da mu brat pove, zakaj je prišel, temveč mu je že kar naprej dejal:

«Ako mi izpolniš to, kar ti bom povedal, ti dam celo prekajeno-svinjsko gnjat.»

Siromak obljubi, da bo vse storil, in se že naprej zahvali za dar.

«Pojdi in poišči pot, po kateri se pride v pekel k vragom. Vzemti to gnjat in hitro odidi!» je z zapovedujočim glasom dejal brat. Siromak se je poslovil in odšel.

II.

Potoval je ves dan ter dospel na neki neznan kraj, ki je bil razsvetljen z rdečim ognjem.

Gotovo je tu pekel, je pomislil. V bližini je zagledal nekega starca z dolgo sivo brado, ki je cepil drva.

«Dober večer, očka!» mu je rekel siromak.

«Dober večer, sinko! Kam potuješ tako kesno?» ga je vprašal starec.

«Potujem v pekel k vragom. Ali je ta pot prava?»

«Dobro si pogodil pot, a sedaj me poslušaj, kaj ti povem: Ko prideš v pekel, bodo vsi vrage zahtevali od tebe, da jim prodaš gnjat, ker oni nimajo ničesar, da bi jedli. Ti jo prodaj, ali denarja ne vzemi. Zahtevaj le, da ti dajo oni ročni mlinski kamen, ki stoji za vratni. Ko se vrneš, ti povem, kako moraš ravnati s tem kamnom. Mlinski kamen bo zate velike koristi.»

Popotnik se zahvali starcu za dober nasvet in odide proti peklu. Ko je dospel tja, je potrkal na vrata in vrage so mu jih odprli ter ga spustili notri.

III.

Takoj so se okrog siromaka zbrali vsi vrage. Vsi so tiščali vanj, naj jim proda gnjat. Spočetka se je delal, kakor da je ne mara prodati, ker da jo nese otrokom za praznike. Ker so vrage neprestano silili vanj, naj jim proda jed, jim je rekel:

«Prodaj vam jo, a le za tisti mlinski kamen, ki stoji za vratni.»

Vragom se nikako ni hotelo, da bi mu dali mlinski kamen, toda popotnik jim za kaj drugega ni hotel izročiti gnjati. Končno so se vrage vendarle vdali ter mu izročili mlinski kamen za gnjat. Popotnik je vzel kamen in se odpravil iz pekla.

Spotoma je posetil starca in ga prosil, naj mu pove, kako se ravna s tem mlinskim kamnom. Starec mu vse razloži, popotnik se zahvali in pohiti proti domu.

Ko ga je žena zapazila, je takoj začela kričati nanj, zakaj in kje se je toliko časa potepal.

«Nisem mogel priti prej, ker sem imel mnogo posla in pot je bila dolga,» tako se je izgovarjal. «Ali vidiš, žena, kaj sem ti prinesel?»

Vrgel je mlinski kamen na mizo in mu zapovedal, da namelje za praznike kolačev in drugih jedi. Mlinski kamen je napravil vse, kar je mož zapovedal. Žena se je pričela križati od začudenja in ga vprašala, odkod je prinesel ta skrivnostni mlinski kamen. Toda mož ji ni hotel povedati ničesar.

IV.

Tretji dan praznikov je povabil mož na gostijo vse sorodnike in prijatelje. Ko je to zaslišal njegov brat, je dejal:

«Pred prazniki je prišel k meni in me prosil, da mu dam karkoli za prehrano, a sedaj sklicuje na gostijo vse svoje sorodnike in prijatelje, kakor da je kak kralj ali knez.»

Prvi mu je v goste prišel bogati brat. Ko je videl, kaj vse je pripravljeno za goste, se je začudil in vprašal brata, kdaj in kako se je dokopal do tolikega bogastva.

«Obogatil me je tistile mlinski kamen za vratni,» je odgovoril brat, ki ni hotel vsega povedati. Toda, ko je prišel v dobro voljo, je izblebetal ves dogodek. Da bi svoje goste uveril, da mu je vse to, kar ima, res dal kamen, je zapovedal temu, naj mu še dá nekatere stvari. Ko je bogati brat videl, kako mlinski kamen daje vsakovrstne stvari, je predlagal bratu, naj mu ta kamen proda. Ta je pristal na to in sklenila sta kupčijo za tisoč tolarjev, vendar mlinskega kamna ne sme vzeti pred košnjo.

Prišel je čas košnje. Bogati brat je vzel kamen, toda ni znal z njim ravnati.

V.

Nekega dne, ko so prišli delavci kositi, je rekel bogati brat svoji ženi:

«Idi ti pomagat delavcem, a jaz bom pripravil obed!»

Žena je ubogala. Ko se je bližal čas obeda, je postavil bogataš mlinski kamen na mizo in mu rekel, naj namelje najokusnejšo juho. Hotel je iznenaditi ženo in delavce. Kamen je začel mleti juho in napolnil vse sode. Bogati brat je hotel prekiniti to mletje, toda kamen ga ni poslušal ter je mlet in mlet. Vsa hiša se je napolnila z juho in komaj je pobegnil iz hiše, ker bi sicer vtonil v juho. Žena in delavci so čakali in čakali, da jim gospodar prinese obed, toda zastoj. Končno so zagledali v daljavi gospodarja, kako beži k njim, a za njim dere potok juhe.

«Ker vam Bog ni dal sto želodcev, čuvajte se te proklete juhe!» tako je kri-

čal bogataš in tekel k bratovi hiši. Tam je začel prositi brata, naj vzame nazaj mlinski kamen, kajti ako ga tekom ene ure ne odnese, se bo vse vtopilo v juho. Brat vzame kamen nazaj, a pod pogojem, da mu bogati brat dá še tisoč tolarjev. Zdaj je siromak imel mlinski kamen in še dva tisoč tolarjev. Zgradil si je lepo hišo. Mlinski kamen mu je dal toliko zlata, da je vse zidove okrasil z zlatimi ploščami. Hiša je stala na morski obali in se svetila daleč na morje. Z vseh strani so prihajali popotniki, da vidijo to čudno poslopje.

VI.

Nekega dne pride kapitan nekega parobroda, da vidi znameniti mlinski kamen. Ko ga je videl, je vprašal, ali kamen melje tudi sol. Gospodar mu je pritrnil in kapitan ga je prosil, da mu proda kamen. Po daljšem obotavljanju se je gospodar odločil in kamen prodal za drag denar.

Kapitan je vzel kamen in gledal, da čim prej pride na ladjo, ker se je bal, da bi se prodajalec ne skesal in zahteval kamen nazaj. Ko je na ladji, postavi kamen na tla in reče:

«Melji sol, hitro melji!»

Kamen prične mleti s tako brzino, da je v nekaj trenutkih ladja polna soli. Kapitan je hotel ustaviti mletje, toda kamen ga ni poslušal. Od prevelike teže se je končno ladja potopila s kamnom vred. Na dnu morja mlinski kamen še sedaj neprestano melje sol. Evo, zato je morska voda slana.

Kako je volk izgubil svoj rep?

Svoje dni je imel tudi volk lep in velik rep. Toda šakalov rep je bil še lepši in ličnejši, kar je volka silno peklo.

«Kako to, da imaš ti tako košat rep?» je vprašal nekoč šakala volk.

«Nič lažjega nego to,» mu je odvrnil šakal. «To je zelo enostavno in nedolžno sredstvo. Kadar mi pričenjajo izpadati kodri na koncu repa, grem tja k jezeru, kjer je prav mehka zemlja. Tam izkopljem jamo, v katero vtaknem rep, a moja žena zopet zasuje jamo in potlači prst z nogami. Potem mirno sedim celo noč, a zjutraj izvlečem rep, ki je dobil zopet košat in kodrast vrh. Poskusi tudi ti tako!»

Ni bilo tega treba volku reči dvakrat. Ko je nastal mrak, se je podal z ženo k jezeru. Izkopal je jamo, vtaknil vanjo rep in žena je zasula jamo ter pričela teptati po zemlji. Toda, gorje, to je bolelo!

«Previdno, stara, previdno!» je volk opominjal ženo. «Ne skači tako!»

«Kaj? Jaz da skačem?» se je razjezila žena. «Bedak, si pa sam poteptaj prsti!»

Vzela je lopato in hotela oditi.

Volk jo je začel prositi. S kislim obrazom je kričal: «Ostani vendar, dušica, osvoboditi me! Tako me boli rep, da ne morem prenašati teh bolečin.»

«Ah, kaj,» mu je odgovorila. «Baš ti nočem repa odkopati, ker si me zmerjal! Če te sedaj osvobodim, bi me še natepel. Le ostani do jutra tu. Lahko noč!»

In odšla je. Volk je bil ves razjarjen, toda moral se je vdati v usodo. Noč je bila mrzla in zeblo ga je. Niti si ni mogel v tolažbo prižgati pipe, ker je vžigalice pozabil doma.

Hladne noči kar ni hotelo biti konec. Kako je preklinjal sedaj volk svojo nečimernost, ki ga je stala tolike muke. Naposled so zapeli petelini in zora je pričela svitati. Poskusil je izvleči rep. Prst pa je zmrznila in bila trda kakor kamen. Še premakniti ni mogel repa. Prišel je tuliti in klicati ženo. Končno je prišla z lopato.

«Pridi vendar, draga,» ji je zaklical, «ter me reši!» Solze so se mu vlije po obrazu.

Zena je začela takoj kopati, kar pa ni šlo lahko. Kopala je in kopala, volk je zavijal od bolečin, a rep se je držal kakor pribit.

Medtem je prispel na lice mesta šakal ter se začel smejeti: «Glej ga, glej, prav ti je, ničemernež!»

Ko ga je zapazil volk, ga je zaprosil: «Dragi šakal, pomagaj mi ti!»

«Tako,» je odgovoril šakal. Ko pa je prišel blizu volka, je naenkrat obrnil glavo nazaj, kakor da je nekaj slišal, ter je glasno zakričal: «Beži, beži, tovariš, glej tam lovce s psi!»

Iz strahu je volk krepko potegnil rep in ga odtrgal. Košati vrh mu je ostal v zemlji. Od takrat imajo volkovi kratek, grd rep.

Medved in zajec

Medved sreča zajca in mu reče:

«Kaj hočeš ti, siromak, ko imaš tako tanke noge in drobno telo, da ga lahko najslabotnejši človek zlomi. Glej mene, kako sem ogromen in močan, da bi te z lahkoto zdrobil s prsti!»

Ubogi zajec ne odgovori na te besede ničesar.

Nekaj časa nato se prikažejo lovci. Zajec s tankimi nožicami in vitkim telesom uteče, a medveda ubijejo.

Zajec gleda vse to izza grma in si misli: Hvala Bogu, da nisem tako ogromen kakor medved.

Miši in lisica

Dve miši sta prilezli iz luknje, da si poiščeta hrane. Kmalu sta našli kokoške jajce.

«Toda, kako naj spraviva to jajce s seboj, ker je pretežko?» vpraša manjša miš.

Ko tako premišljujeta, se nedaleč proč prikaže lisica.

«Lisica! Bežival!» vzklikne manjša miš.

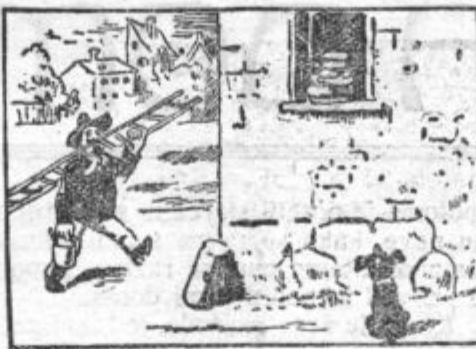
«Ali naj pustiva jajce lisici?» ugovarja večja miš, «jaz vem, kako bi se dalo jajce rešiti. Vlezi se na hrbet, primi jajce čvrsto z vsemi štirimi nogami, nato te primem jaz z zobmi za repek ter te povlečem do naše luknje.»

«Dobro, dobro! Samo me ne smeš pretrdo vgrizniti v repek!»

Nato se manjša miš vleže in večja miš ji položi jajce med štiri noge, potem zgrabi za repek in vleče.

Ni bilo to lahko. Na poti je bilo mnogo kamenja, vendar sta z združenimi močmi privlekli miši jajce srečno v svojo domačijo.

Kužek in klobase

1.

Na oknu v beli skledi sušijo se klobase; s požrešnimj pogledi na njih se kužek pase.

2.

Slikarček tam prihaja, na ramah lestvo nese. Hov! kužek zdaj zalaja, na lestvo vzad povzpe se.

3.

Slikarčku hop na glavo! Tako zadel je pravo, izpólnjena je želja in kužek poln veselja.

4.

Zdaj tu je raj klobasji, z njim kužek se pozdravi. «O, vražji spak ti pasji!» slikar se onegavi.

Zanimive rastline

Rastline, ki jedo in kašljajo.

V prirodi, zlasti v južnih delih zemlje, se nahaja mnogo čudnih pojavov, ki so nam Evropejcem popolnoma neznan in se nam zde skoro nemogoči.

V Južni Ameriki raste grm, ki ima na sebi drobne dlačice. Kadar piha veter, se te dlačice odtrgajo in lete na vse strani. Človek, ki gre v takem času skozi gozd, ima naenkrat vse polno teh drobnih bodic v bradi, v lasih in na koži. Ako si jih brišeš, se ti nekatere zapicijo v meso in na ranjenih mestih se ti prično delati turi. Zlasti mnogo trpe od teh strupenih drobkanih pušic živali, ki zaradi njih često izgube vid in morajo slepe v gozdu poginiti od glada.

Zanimiv je nadalje neki visoki grm, ki raste istotako v Ameriki in rodi plodove, zaprte v trde luščine. Ko plodovi dozore, se luščine odprejo s silnim pokom, ki meče seme na vse strani. Tako se včasih dogaja, da se vrši sredi gozda streljanje kakor v bitki. Vendar pa to streljanje ni nevarno in tudi seme, ki pade na vse strani, ni strupeno.

Znane so nadalje rastline, ki se branijo z muhami. Te rastline muholovke imajo listje, ki se takoj zapre, čim skoči nanj kaka muha ali žuželka. Ko se listje nahrani, se odpre in izloči neprebavljene ostanke. Ena vrsta takih rastlin muholovk se dobi tudi v naših krajih.

Najzanimivejše pa so gotovo rastline, ki kašljajo in kihajo, ako pade nanje prah. V Braziliji v Južni Ameriki se nahaja rastlina, imenovana «rope», ki izloča svetlobo. Ta svetloba je tako močna, da se tik ob njej lahko ponoči čita in piše.

Puran

Prežalostna je zgodba, ki se je pred božičem zgodila našemu vaškemu čevljarčku Puhu.

Tri tedne pred prazniki je čevljarček Puh od Hrvatov kupil purana. Vzel ga je, bogme, ne za par dinarjev, toda ker je pri nas že taka navada, da o božiču mora puran na mizo, je čevljarček Puh izbral najbolj mršavega in menil: ga bomo že opitali!

Bil je čevljarček Puh strašno vesel svoje nove domače živalice, ženka ga je vsak dan pitala, purana namreč, in puran je res vsak dan postajal obsežnejši. Čez teden dni se mu je ob bedrih dala že otipati prva mast.

Čevljarček Puh si ni mogel kaj, vsakega vaščana, ki je prišel pometit čevlje ali na pogovor, je peljal v drvarnico, kjer je pod zabojem čepel debeleči se puran.

Bližali so se prazniki, puran se je zredil, da je bilo veselje. Prišel je zadnji dan, namenjen puranovi smrti. Čevljarček Puh nabrusi nožiček in se odpravi v drvarnico. Odgrne zaboj — toda strah in groza! Pod zabojem stoji mršav puran, bolj mršav kakor pred tremi tedni. Okrog vratu pa ima navezано tablico z žalostnim napisom:

«Dragi moj čevljarček Puh, včeraj debel, danes suh!»

... Tedaj se je čevljarček Puh skesal in dejal: «Nikdar več ne bom vaščanom razkazoval svojega bogastva.» Mršavemu puranu pa vseeno ni privoščil nadaljnega življenja ter je na božični dan oglodal, kar se je oglodati dalo, njegovega debelega purana pa so snedli drugi.

Zapisal: Máte z Goljate.

Upliv svetlobe na živa bitja in rastline

Znan je vpliv solnčne svetlobe na vsa živa bitja in rastline. Solnce je voditelj vsega življenja na zemlji. V zadnjem času pa so se pričeli delati tudi poskusi, kako vpliva umetna (električna) svetloba na živa bitja.

Tako so z močno električno svetlobo razsvetljevali ponoči kletke, v katerih so spale kokoši. Kokoši so se ob nočni svetlobi zbudile, zato tudi več jedle in več jajc nesle. Seveda se to razsvetljevanje ni vršilo vse noči, ker končno tudi kokoši potrebujejo gotovo mero spanja.

Ko se je ta poizkus obnesel, se je pričelo nočno umetno razsvetljevanje uporabljati tudi na drugih poljih. Znano je, da se rastline brez solnčne svetlobe hitro posušijo. Poskusili so torej z nočno električno razsvetljavo tudi pri rastlinah in pokazal se je isti uspeh kakor pri kokoših. Rastline, ki so poleg solnčne svetlobe hile dober del noči osvetljene tudi z močno električno lučjo, so izredno hitro rastle in zgodaj dozorevale. Pa ne samo to, temveč so dale tudi več plodov.

Zlasti so se obnesli ti poskusi s povrtinino. V steklenih vrtilih, kjer je ponoči gorela močna luč, so kumare in paradižniki dali za polovico več plodov nego drugače.

Razdelitev purana

Ubogemu kmetu je zmanjkalo žita. Zato se je podal k bogatemu sosedu, da si izposodi vrečo žita, a za dar mu je prinesel pečenega purana.

Sosed vzame purana in reče kmetu:

«Hvala ti za dar, samo ne vem, kako naj purana razdelimo. Imam ženo, dva sina in dve hčeri. Kako hočem razdeliti, da bomo vsi zadovoljni?»

«To je prav lahko,» reče kmet, «naj jaz razdelim.»

Nato vzame nož in odreže glavo: «Na, to je za tebe, ki si hišni poglavar!» Potem odseka rep in ga dá ženi: «Ti sedi doma in hišo nadzoruješ, to je za tebe!» Odsekani nogi je dal sinovoma, vsakemu eno, z besedami: «Nogi sta za vaju, da bosta hodila po očetovih stopinjah!» Hčerkama pa je dal peroti in jima rekel: «Kmalu bosta odšli iz očetove hiše, zato vsaki po eno perot!» Kar je ostalo, je pridržal kmet za sebe.

Sosed se je zasmejal ter dal siromaku vrečo žita.

Kako zvoniti zvon

Lepo je na vasi poslušati zvonjenje zvona. Povedali pa vam bomo enostaven način, kako lahko sami storite, da čujete v ušesih zvonjenje.

Vzame se navadna žlica; če je srebrna, tem bolje. Nato vzameš 1 meter dolgo debelejšo nit in sredi niti navežeš žlico. Oba kraja niti pa si omotaš vsakega na en kazalec, nakar levi kazalec vtakneš v levo, desni kazalec pa v desno uho. Žlica potem začne bingljati. Ako udarja ob mizo ali kak drug les, prihaja po niti v ušesa brnenje, ki je povsem slično donenju zvona.

Ako pa ne boste ničesar čuli, tedaj to pomeni, da vam stvari nismo dovolj jasno razložili...

Nočni čuvaj

V veselih starih časih,
ki jih ne bo nazaj,
ob pozni nočni uri
zatrobil je čuvaj:
«Pijančki, zdaj pa spat,
dvanajest je že odbilo,
da bo ženicam prav
in šentflorjanu milo!»

Pred krčmo vsak večer
čuvaj se je ustavil,
zatrobil v votli rog
in posel svoj opravil.
A prišel je oštir,
nalil mu v rog je vina,
pijančki so imeli mir,
bilá je srečna domovina...

Danes meni, jutri tebi!

Lisica se je smejala volku, ki je padel v volčjo jamo. Veselo je skakala okrog jame in govorila neprestano, da je volk velik bedak, ker ne vé, kako so ljudje premeteni.

Ko je tako skakala okrog jame, je padla iz neprevidnosti vanjo. Preden so njo in volka ubili lovci, ji je rekel volk: «Danes meni, jutri tebi.»

Bog

Ruska pripovedka.

Neki car zaželi videti Boga, pa sklice duhovnike, učitelje in druge učene može in jim reče:

«Hočem, da mi pokažete Boga, in sicer tekom treh dni. Ako mi te želje ne izpolnite, vas vržem v ječo.»

Nesrečniki se silno ustrašijo, ker vedo, da car ne pozna šale, in čez tri dni pridejo, da sprejmejo kazen.

Toda baš, ko car hoče izreči težko sodbo, prispe neki pastir, stopi pred carja in pravi:

«Dovoli mi, blagorodni car, da ti izpolnim željo.»

«Dobro,» odvrne car, «toda vedi, ako ne izpolniš želje, boš izgubil življenje.»

Tedaj zaprosi pastir carja, da se podasta na dvorišče. Ko sta zunaj, pokaže pastir z roko na solnce:

«Poglj!»

Car dvigne glavo in prične gledati, a hitro zopet okrene glavo, zamiži in reče:

«Ti hočeš, da oslepim. Kako naj gledam v takšno močno svetlobo?»

«Gospodar,» odgovori pastir, «to, kar si hotel videti, je delo Gospoda Boga, majhen del od mnogih in čilnih Njegovih ustvarjenj. Kako moreš torej želeči, da se mu približaš tako blizu, da bi ga videl s svojimi slabimi očmi. Ako hočeš videti Boga, ga poišči v duši svoji.»

Carju ugaja ta pastirjev odgovor, pa mu pravi:

«Ti si razumen človek in jaz cenim tvoj razum. Zato mi še povej: Kako je bilo pred Bogom?»

Pastir se zamisli in reče:

«Gospodar, prični šteti!»

Car začne šteti: «Ena, dve, tri, štiri...»

«Ne, ne,» ga prekine pastir. «Ne smeš tako šteti, ti moraš začeti pred eno.»

«To je nemogoče,» ugovarja car, «ker pred eno ni številčk.»

«Tako je, gospodar, tudi pred Bogom ni bilo nič. Bog je prvi.»

Ta odgovor carju še bolj ugaja nego mu je ugajal prvi. Zato reče pastirju:

«Ti zaslužiš nagrado in jaz te bom po zaslugi obdaroval, samo nekaj mi še povej:

«Kaj dela Bog?»

«Dobro,» odvrne pastir, «tudi na to vprašanje dobiš odgovor, samo dovoli, da za nekaj hipov menjava obleki. Ti obleci mojo obleko, a jaz bom tvojo.»

Car pristane na to in ko menjata obleki, se spne pastir na carjev prestol, vzame žezlo, sede in reče carju:

«To, kar se je sedaj zgodilo, to dela Bog. Enega dvigne na carski prestol, drugega pa vrže z njega.»

Nato stopi pastir s prestola in zopet obleče pastirsko obleko.

Car se zamisli in reče:

«Da, zdaj vem, kaj je Bog.»

Potem bogato obdari pastirja in ga odpusti obenem z onimi učenimi možmi.

Med Albanci

Porušeno roparsko gnezdo. — Učitelj, ki ne zna pisati.

Sarajevske «Večernje novosti» prinašajo izpod peresa svojega dopisnika nastopni dopis:

Pred nekaj dnevi sem potoval skozi galički okraj (srez). To je eden okrajev v Jugoslaviji, ki ima najtežje pogoje za življenje. Ozemlje je zelo hribovito in nerodovitno, promet skrajno težaven. Najvažnejša reka je Radika, poleg katere vodi cesta med Gostivarjem in Debarjem.

Kakor vsa stara Srbija in zapadni Macedonija trpi tudi ta okraj mnogo vs. od napadov roparskih kačakov. Prebivajo v tem okraju Srbi in Albanci. Posetil sem Albance.

Vasi so druga od druge oddaljene po cele ure. Pot je slaba in na mnogih mestih grozi opasnost, da človek zdrži v prapad. Šel sem preko planin zdej na k. e. b. z. znaj navzdol, ne da bi naletel kje na živo dušo. Samo kak orel je krožil nad prepodom. Vrhovi planine so bili pod snegom. Oblaki so bili sem in tja tako nizko, da se je ozka pot, po kateri sem potoval, izgubljala v njih.

Spotoma sem naletel na razvaline. Med njimi raste sadno drevje, ki je sedaj brez listja. Lep raven prostor, s katerega se more pregledati vsa okolica. Ta kraj je — porušeno Dabovo. Na strmi skali, ki se dviga malo dalje ob porušeni vasi, sedi orel — šcipe, kakor ga nazivajo Arnavti. Od te besede se nazivajo Albanci tudi Šcipitari (Orloviči).

Dabovo je dala porušiti naša država pred nekaj leti, ker so njegovi prebivalci bili na glasu kot krvoločni roparji. Vas je sedaj brez ljudi. Nekateri so se vdali v usodo ter se odselili v macedonske vasi, a drugi so pobegnili v planine v Albanijo, odkoder se vračajo kot maščevalci ter, lačni plena in žejni krvi, ubijajo naše ljudstvo.

Med strmimi, golimi stenami sem dospel v vas Ničpur.

Bedna vas! V njej je 10 hiš, 3 odrastli moški, nekoliko žensk in otrok, en konj in par kokoši. To bi bila statistika vasi, ki jo izpopolnjuje nekoliko sto ovac ter nekoliko goved.

Za vasjo je gozd, v katerem dobivajo prebivalci drva za zimo. Sprevod žensk in otrok baš prihaja iz gozda. Na hrbitih nosijo velike tovore vej.

Povedali so mi, da se nahaja v vasi učitelj. Napotil sem se k njemu. Starcc 70 let, oblečen arnavtsko, mi je prišel že nasproti. Vedel sem, da se tu učitelji oblačijo preprosto kakor ljudstvo. Strgani opanki (obutev), zamazane čakšire (hlače) in mastna šubara (čepica iz krzna) me niso iznenadili.

Razgovarjala sva se o tem in onem. Bil je zelo preprost, nepismen starec, jako slabo je govoril srbsko, pa sem si moral pomagati arnavtsko, kolikor sem znal. Ime mu je Onufrij Popović. Pred 35 leti se je naučil staroslovanske pisave. Bilo je to še za časa turške vlade. V onem času se je vršila v Macedoniji velika propaganda s strani Srbov in Bolgarov. Narodnostno neopredeljenim Macedoncem je bilo treba dati narodnost.

Propaganda se je vršila s pomočjo vere. Tako Srbi kakor Bolgari so tekmovali v tem, kdo si bo pridobil Macedonce in tudi te Arnavte na svojo stran. Nekoliko brihtnejše moške, ki so znali vsaj nekoliko pisati, so postavili za učitelje. Dobro so jih plačali (2 zlati liri mesečno); glavna naloga učiteljev je bila tukaj, da prepričajo pravoslavne Arnavte, da so Srbi. Spajali so narodnost in vero.

Onufrij je takrat postal učitelj. To opravilo je vršil do lani, ko je dobil nekako pokojnino.

On se prav za prav niti podpisati ne zna. Za svoj podpis je uporabljal eno črko iz staroslovanske azbuke, drugo iz cirilice in tako naprej.

Moje žganje je razvezalo staremu jeziku in ko se ga je nekoliko nasrkal, mi je rekel odkritosrčno:

«Bolgar! pravijo, da sem Bolgar, Srbi pa, da sem Srb, a Turki me niso niti vprašali, kaj sem. Glavno je bilo, da sem plačal davke v redu. A jaz sem srbske vere, toda moje meso je — Arnavt.»

Ostal sem pri Onufriju na prenočišču in sem potem nadaljeval pot.

Šilo, petelin, racman in gosak

Odpravilo se je šilo v gozd nabirat gobe, pa sreča na poti petelina.

«Šilo, kam greš?»

«V gozd nabirat gobe.»

«Grem lahko s teboj?»

«Pojdi! Če sva dva, se ne bojiva volka.»

Gresta šilo in petelin in srečata racmana.

«Šilo in petelin, kam gresta?»

«V gozd po gobe.»

«Vzemita me s seboj.»

«Le kar z nama, če nas je več, se ne bojimo volka.»

Racman posluša in gre za njima. Srečajo še gosaka.

«Kam pa, šilo, petelin in racman?»

«Gobe brati!»

«Naj grem z vami.»

«Pa pojdi, nas bo več in se ne ustrašimo volka.»

Gosak se jim pridruži in dospeljo v gozd. Toda tu jih vseeno prevzame groza pred volkom. Nedaleko od roba šume zagledajo malo kolibo, previdno se priplazijo tja in se skrijejo v njej. Petelin skoči na streho, racman se skriva pod klop, gosak za mizo, šilo pa pred prag.

Ne traja dolgo, ko med grmičevjem prišumi volk v svojo kolibo.

«Au-u-ul! Po mesu diši!» zahruje volk.

«Vse bom požrl!»

Toda petelin na strehi je imel največ korajže in zakukurika:

«Kikiriki! Udarimo volka, da se bo videla kri!»

Gosak gagne: «S palico ga dajmo!»

Racman potrdi: «Le ga, le ga!»

Tedaj se ohrabri malo šilo, skoči izpod praga na volka in se mu zabada, zabada v vrat, dokler volk ves izboden in krvav ne pobegne nazaj v grmovje.

Zdaj so se šilo, petelin, racman in gosak lahko z mirnim sreeom odpravili nad gobe, nabrali jih dva peharja in še malo manj, ter se zdravi in veseli vrnili domov.

Penavačna cerkev

Mesto Santa Rava v ameriški državi Kaliforniji se ponača z leseno cerkvijo, ki je zgrajena vsa iz enega drevesa. Ni pa mogoče to kakšna kapela, temveč prava cerkev, v katero gre preko 200 vernikov. Dotično drevo je rastle na neki planini 20 km od morja in je bilo staro preko 800 let. Celih osem dni je delalo delavstvo, da je podrla drevo, in več mesecev je trajalo, preden se je drevo razžagalo v deske in blode, iz česar so končno zgradili cerkev. Kakor javlja časopisje, omenjeno drevo ni bilo med največjimi na tamošnji planini in je tam še mnogo obširnejših dreves, ki jih pa skoro ni mogoče podreti radi njihove ogromnosti.

Iz košarice brihtnega Jakca

Boljši del.

Mati je dala Jakcu jabolko, da ga razdeli na dvoje delov in dá boljši del sestrici Francki.

Kmalu nato vpraša mati Jakca: «Ali si razdelil jabolko tako, kakor sem ti rekla?»

«Sem, mamica,» je odvrnil brihtni Jakec, «sam sem pojedel jabolko, a njej sem dal peške, to je seme, ki ga lahko vsadi. Iz tega semena bi zrastle drevesa, ki bi rodila celo množino najlepših jabolk.»

Vodo bo opral.

Oče reče Jakcu, naj mu prinese kozarec vode. Jakec to stori, toda voda je bila kalna.

«Poglej, kako vodo si mi prinesel,» ga pokara oče.

«Počakajte, ata, takoj grem v kuhinjo in operem vodo,» odvrne brihtni Jakec.

Eden brihtnejši od drugega

Učitelj je v šoli pripovedoval, koliko velikih rek se steka v morje.

Iz šole domov grede je dejal Jožek Jakcu: «Koliko vode vsak dan priteče v morje in morje se vendar ne razlije na suho.»

Jakec pa mu odvrne: «Ti si pravi teliček! Mar ne veš, da se nahajajo v morju velikanske živali, ki sproti pijejo vso to vodo!»

Uro je popraviljal.

Stenska ura nikakor noče iti. Oče gleda ter se čudi, češ, saj sem jo baš pred nekaj dnevi dal popraviti.

«To je res čudno, saj sem jo tudi jaz zjutraj popraviljal in vlekel za nihalo s kleščami,» je menil Jakec.

Očetu se je takoj zjasnilo in je tudi začel vleči, a ne ure, temveč brihtnega Jakca za lase — seveda brez klešč.

Ne zna šteti.

Jakec v šoli ni znal, koliko je štirikrat pet, in je bil zato zaprt.

Ko pride tako pozno domov, ga kara mama, kod se je potepal.

«Zaprt sem bil, ker nisem vedel, koliko je štirikrat pet,» je odkrito priznal Jakec.

«Rekel bi, da je dvajset,» pravi mama.

«Saj sem rekel učitelju celo, da je trideset, pa mu še ni bilo dosti,» odvrne v solzah Jakec.